

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA FINANCÍ

Analýza dopadu penzijní reformy na české penzijní fondy

Analysis of Pension Reform Impact on the Czech Pension Funds

Student: Eva Foukalová

Vedoucí bakalářské práce Ing. Kateřina Kořená, Ph.D.

Ostrava 2013

Zadání bakalářské práce

Student:

Eva Foukalová

Studijní program:

B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor:

6202R010 Finance

Specializace:

00 Finance

Téma:

Analýza dopadu penzijní reformy na české penzijní fondy
Analysis of Pension Reform Impact on the Czech Pension Funds

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Teoretická východiska penzijního připojištění
3. Charakteristika změn ve 3. pilíři penzijního systému
4. Analýza dopadu penzijní reformy
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

MUSÍLEK, Petr. *Trhy cenných papírů*. 2. vyd. Praha: Ekopress, 2011. 520 s. ISBN 978-80-86929-70-5.

SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. *Osobní finance*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 208 s. ISBN 978-80-247-3813-0.

ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění*. 2. vyd. Praha: Grada, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0772-1.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Kateřina Kořená, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

Ing. Iveta Ratmanová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

„ Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně“.

V Ostravě 3. května 2013

Jouhalová Eva

Obsah

1	Úvod	3
2	Teoretická východiska penzijní reformy	4
2.1	Potřeba penzijní reformy	4
2.2	Cíle penzijní reformy	6
2.3	Penzijní systém před penzijní reformou	6
2.3.1	Struktura penzijního systému před penzijní reformou	7
2.4	Struktura penzijního systému po 1. 1. 2013 (penzijní reformě)	9
2.5	Státní důchod	10
2.5.1	Výpočet výše penze	11
2.5.2	Proces valorizace penzí	12
2.6	II. pilíř - nový pilíř	12
2.7	III. pilíř	14
2.8	Centrální registr smluv	15
2.8.1	Registrace smlouvy v CRS	15
2.8.2	Změna penzijní společnosti	16
2.9	Počet starobních důchodců	16
3	Charakteristika změn ve 3. pilíři penzijní reformy	18
3.1	Oddělení majetku	18
3.2	Penzijní společnosti po zavedení penzijní reformy	19
3.3	Předdůchod	19
3.4	Státní příspěvek	21
3.5	Penzijní společnost	23
3.6	Transformovaný fond	23
3.6.1	Pravidla pro tvorbu transformovaného fondu	24
3.6.2	Úplata penzijní společnosti za provozování transformovaného fondu	24
3.6.3	Penzijní připojištění za dřívějších podmínek – spoření v transformovaném fondu	24
3.7	Účastnické fondy	25
3.7.1	Doplňkové penzijní spoření	25
3.8	Daňové úlevy	26
3.8.1	Daňové úlevy účastníků	26
3.8.2	Daňové úlevy zaměstnavatelů	27
3.9	Dávky	27
3.9.1	Dávky před zavedení penzijní reformy	27
3.9.2	Dávky po zavedení penzijní reformy	28
4	Srovnání penzijních fondů	30
4.1	Vývoj zhodnocení prostředků u jednotlivých penzijních fondů v letech 2000 - 2012	30
4.2	AEGON Penzijní fond, a.s.	30
4.2.1	Allianz Penzijní fond, a.s.	31
4.2.2	AXA Penzijní fond, a.s.	32
4.2.3	ČSOB Penzijní fond Progres, a.s.	32
4.2.4	ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.	33

4.2.5	Generali penzijní fond, a.s.	33
4.2.6	ING Penzijní fond, a.s.	34
4.2.7	Penzijní fond České pojišťovny, a.s.	34
4.2.8	Penzijní fond České spořitelny, a.s.	35
4.2.9	Penzijní fond Komerční banky, a.s.	35
4.3	Průměrná míra zhodnocení prostředků účastníků v letech 2000 až 2012	36
4.4	Počet aktivních účastníků na trhu	37
4.5	Prostředky ve prospěch účastníků k 31. 12. 2012	38
4.6	Portfolio českých penzijních fondů k 31. 12. 2012	39
4.6.1	Zastoupení dluhopisů v portfoliu	40
4.6.2	Zastoupení pokladničních poukázek v portfoliu	41
4.6.3	Zastoupení akcií v portfoliu	41
4.6.4	Zastoupení prostředků na účtech a termínovaných vkladech v portfoliu	42
4.7	Odhadovaný výnos penzijních společností v roce 2013	43
4.8	Změna výplaty po vstupu do druhého pilíře	44
4.9	Srovnání penze v prvním, druhém a třetím pilíři	45
4.9.1	Penze při účasti pouze v I. pilíři	46
4.9.2	Penze při účasti ve druhém pilíři	47
4.9.3	Penze při zapojení do III. pilíře	47
4.10	Souhrnné zhodnocení penzijní reformy a jejího dopadu na penzijní fondy a obyvatelstvo	48
4.10.1	Penzijní reforma a její dopad na obyvatelstvo	49
5	Závěr	51
	Seznam použité literatury	52
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Prohlašuji, že	
	V Ostravě dne	
	Seznam příloh	
	Jednotlivé přílohy	

1 Úvod

V posledních letech je často diskutovaným tématem penzijní reforma, a to z toho důvodu, že předchozí penzijní systém byl nastaven před více než 100 lety. V dnešní době se ale zvyšuje průměrná doba dožití, a tím se zvyšuje doba pobírání důchodu. Penzijní systém v České republice je penzijním systémem průběžným. Průběžný penzijní systém představuje systém, kdy jsou z prostředků současné aktivní generace vypláceny penze nynějším penzistům. Jelikož množství penzistů přibývá a zároveň množství ekonomicky aktivních obyvatel ubývá, je státní rozpočet státními penzemi zatěžován v obrovské míře.

Toto jsou příčiny, které vedly k hledání řešení této situace a zavedení penzijní reformy. V rámci penzijní reformy byly provedeny změny v počtu pilířů. Původní počet dvou pilířů byl rozšířen na pilíře tři.

Cílem bakalářské práce je analyzovat dopady penzijní reformy na české penzijní fondy. Součástí je rovněž analýza vývoje zhodnocení peněžních prostředků jednotlivých penzijních fondů v České republice za posledních 12 let.

Bakalářská práce je rozdělena na pět částí včetně úvodu a závěru. Ve druhé kapitole jsou popsána teoretická východiska penzijní reformy. Kapitola zahrnuje charakteristiku penzijního systému před rokem 2013, tedy před penzijní reformou a zároveň současný stav penzijního systému v ČR.

Třetí kapitola je věnována charakteristikám změn ve třetím pilíři penzijní reformy. Jsou v ní popsány změny, které důchodová reforma přinesla třetímu pilíři dále, jak se změnily penzijní fondy, k jakým změnám došlo u výše státních příspěvků, u daňového zvýhodnění účastníků tohoto pilíře apod.

Ve čtvrté části práce je provedeno srovnání českých penzijních fondů z hlediska zhodnocení prostředků, počtu účastníků a dále také portfolia penzijních fondů. Důležitou součástí čtvrté kapitoly je shrnutí a hodnocení celé škály změn, které přinesla penzijní reforma třetímu pilíři.

2 Teoretická východiska penzijní reformy

Tato kapitola je věnována penzijní reformě z obecného hlediska. Jsou zde popsány důvody, proč byla penzijní reforma zavedena, dále je zde také popsán penzijní systém před zavedením penzijní reformy. A v neposlední řadě je zde část věnována samotné penzijní reformě.

Zavedením penzijní reformy došlo k výrazným změnám penzijního systému. Tyto změny jsou upraveny platnou legislativou, a to konkrétně zákonem č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, zákonem č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření a zákonem č. 428/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o penzijním spoření a zákona o doplňkovém penzijním spoření. Tyto platné zákony byly zásadními podklady pro vytvoření bakalářské práce. Další poklady pro tvorbu této práce byly čerpány z portálu Ministerstva financí České republiky a portálu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky.

Podstata fungování penzijního systému je založena na střádání peněžních prostředků, čímž si populace opatřuje do budoucnosti zisk dávek, na které tak má nárok. Z předchozích dvou pilířů, jednoho povinného a jednoho dobrovolného, byly od letošního ledna vytvořeny pilíře tři. Z těchto tří nových pilířů je povinný pouze první pilíř, zbylé dva jsou na bázi dobrovolnosti občanů.

V předchozích letech, kdy ještě nebyla zavedena penzijní reforma, si většina lidí dobrovolně spořila na penzi pomocí penzijního připojištění. Tuto příležitost nám poskytovaly penzijní fondy. I po zavedení penzijní reformy nám tato možnost zajištění se na stáří zůstala, zároveň však přibýly další možnosti v podobě druhého pilíře, ovšem tato činnost je nyní zastřešována tzv. penzijními společnostmi.

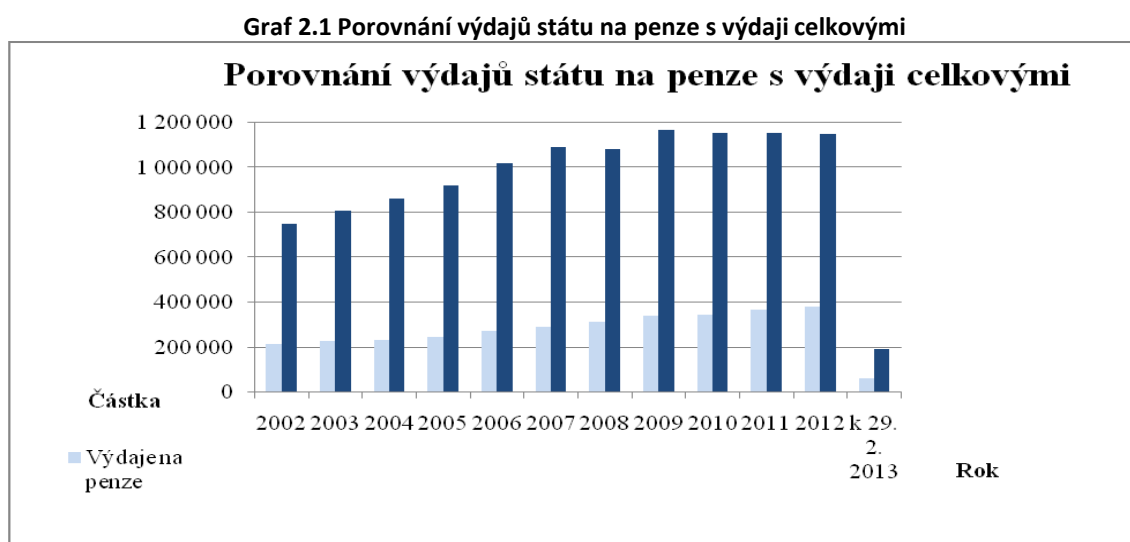
Penzijní fondy (dále v textu jen PF) mají charakter finančních zprostředkovatelů, shromažďujících peněžní prostředky za účelem akumulování a správy kapitálu pro výplatu budoucích penzijních dávek. Penzijní fondy jsou zpravidla zakládány nefinančními firmami, přičemž také zaměstnavatelé do těchto fondů pravidelně ve prospěch svých zaměstnanců přispívají určitou výší peněžních prostředků, majících charakter daňově uznatelného nákladu (Musílek, 2002).

2.1 Potřeba penzijní reformy

Penzijní systém v České republice nebyl ekonomicky udržitelný již delší dobu viz Graf 2.1. Lidé stárnou, dožívají se vyššího věku, a proto se prodlužuje doba pro výplatu penzí.

Další skutečností je, že se zároveň rodí čím dál méně dětí, což je způsobeno současnými životními trendy. Právě z těchto důvodů, byla zavedena penzijní reforma. Hrozilo riziko, že pokud by nebyl předchozí systém penzí reformován, mohly by být náklady na penze důvodem k bankrotu státních financí, a to právě z příčiny stárnutí obyvatelstva. Jelikož státní rozpočet je ve velké míře zatěžován právě výdaji na penze. Stát se tak snaží zajistit slušný penzijní příjem i příštím generacím. O zavedení penzijní reformy se uvažovalo již od roku 1990.

Níže v Grafu 2.1 můžeme vidět, že se výdaje na penze neustále zvyšují, a to právě z důvodu většího počtu starší populace.

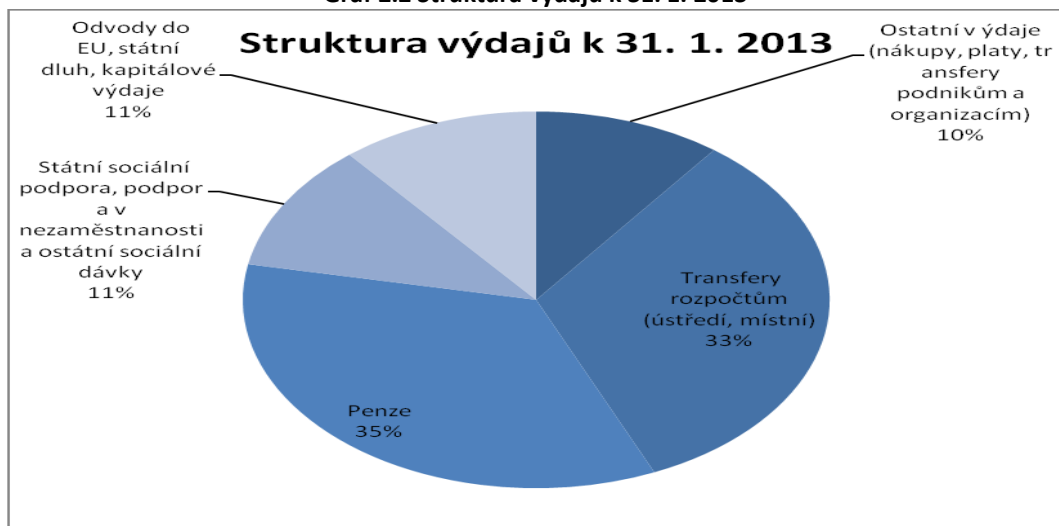

Zdroj: www.cnb.cz, vlastní zpracování

V dále uvedených koláčovém Grafu 2.2 je viditelné srovnání výdajů vynaložených na penze za leden roku 2013. V lednu jsou největší položkou výdaje na důchody.

V lednu letošního roku bylo vyplaceno na penze 35% z celkových výdajů, druhou největší položkou jsou transfery rozpočtům (místním i ústředním), které představují 33 % z celkových výdajů. Nejmenší položkou jsou ostatní výdaje, zahrnující nákupy, platy, transfery podnikům a organizacím, ty představují 10 % výdajů. Z těchto údajů můžeme vidět, že více jak čtvrtina výdajů státního rozpočtu je vynaložena právě na penze.

Graf 2.2 Struktura výdajů k 31. 1. 2013

Zdroj: www.cnb.cz, vlastní zpracování

2.2 Cíle penzijní reformy

Důležitým cílem je vytvoření a zabezpečení dlouhodobě stabilního penzijního systému po další generace. Zavedením penzijní reformy se stát snaží o udržení rovnoměrného vývoje veřejných financí, tzn. zmírnění až zastavení stále zvětšujícího se schodku veřejných financí na penzijním účtu.

Mezi další cíle řadíme ustálení režimu penzijního pojištění a eliminování závislosti pouze na prvním pilíři. Pomocí penzijní reformy se vláda snaží také motivovat obyvatelstvo k osobní odpovědnosti. Neopomenutelným cílem je zároveň rozložení rizika a zajištění účastníkům vyšší zhodnocení spoření na penzi.

2.3 Penzijní systém před penzijní reformou

Hlavním zdrojem příjmů důchodců byl státní průběžný pilíř, který označujeme jako první pilíř. Je založen na principu pay-as-you-go, tj. důchody jsou financovány z aktuálního výnosu pojistného, které lidé platí ze mzdy a podnikatelé ze zisku.¹

Z důvodu obrovského přerozdělování peněžních prostředků mezi generacemi a občany s rozdílnou výší příjmů je jen malá vzájemnost mezi částkou zaplaceného pojistného a částkou vyplaceného důchodu. Pro předchozí penzijní systém bylo charakteristické, že velikost penzí nebyla ovlivněna výší příjmů v době ekonomické aktivity obyvatelstva.

¹ Ministerstvo práce a sociálních věcí. MFSV: *Manuál k důchodové reformě* [online]. MPSV [2013]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Duch_ref_w1_Manual-2013_pdf.pdf

Obyvatelstvo tak mělo skoro nulovou odpovědnost za příjmy, které jim náležely v době, kdy odešli do penze.

Penzijní systém je v České republice od 90. let minulého století založen tak, že existoval státní průběžný pilíř a zároveň dobrovolné penzijní připojištění, označováno jako třetí pilíř. Poskytováním příspěvků a možnostmi snížit si daňový základ účastníků se snaží stát podporovat dobrovolné penzijní připojištění. I příspěvky, které poskytovali zaměstnavatelé svým zaměstnancům na zabezpečení v penzijním věku, byly podporovány. Přes veškeré snahy státu a výhody, které stát poskytoval těm, kteří si spořili formou penzijního připojištění, nezajistilo spoření touto formou obyvatelstvu příliš vysoké příjmy ve stáří, jelikož naspořené částky obyvatelstva nebyly dostatečně vysoké, aby pokryly společně se státním penzím veškeré jejich potřeby ve stáří. Dalším faktem je, že určitá část obyvatelstva si peněžní prostředky nenechala až na penzi a peníze použila mnohem dříve k jiným účelům.

2.3.1 Struktura penzijního systému před penzijní reformou

První pilíř – průběžný systém

První pilíř bývá označován jako tzv. průběžný systém. Tento systém zůstal nezměněn i po zavedení penzijní reformy od roku 2013. Prostředky, které přicházejí do tohoto průběžného systému, představují především platby na sociální pojištění. Hlavním zdrojem prostředků jsou tedy odvody občanů, ty činí 28 % z hrubé mzdy každého občana. Každý zaměstnanec a každá osoba samostatně výdělečně činná se musí účastnit tohoto systému.

Tabulka 2.1 Počty obyvatel v jednotlivých věkových rozmezích

Rok	Věkové rozmezí		
	0 – 14	15 – 64	65 a starší
2005	1 487 148	7 302 144	1 446 681
2010	1 400 025	7 286 202	1 596 812
2015	1 426 352	7 011 496	1 864 146
2020	1 408 644	6 786 952	2 088 333
2025	1 346 384	6 669 506	2 201 310
2030	1 274 155	6 520 205	2 308 073
2035	1 219 739	6 337 422	2 399 918
2040	1 197 000	5 964 564	2 633 554
2045	1 190 477	5 569 751	2 862 020
2050	1 173 004	5 309 251	2 956 079

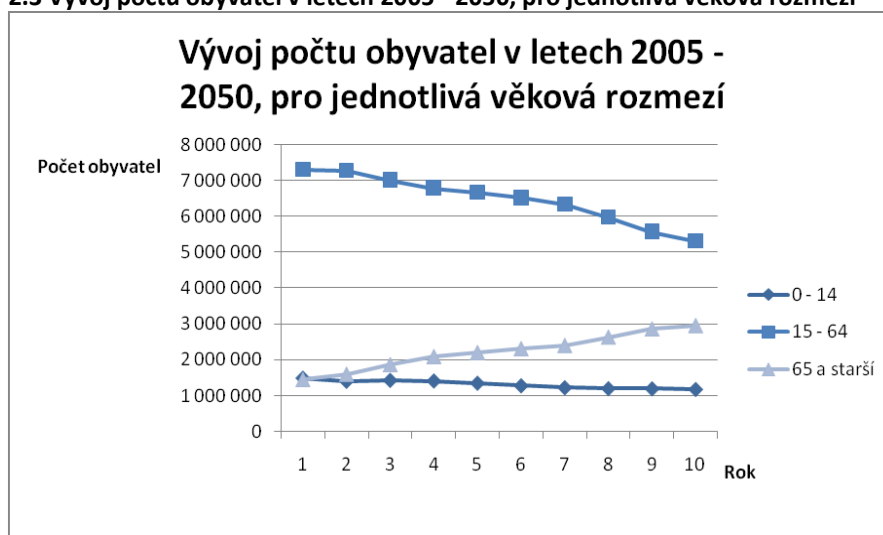
Zdroj: www.demografie.info, vlastní zpracování

Jelikož se zvyšuje věk obyvatelstva, dochází k tzv. stárnutí obyvatelstva označujeme. Za stárnutí obyvatelstva považujeme nárůst obyvatel starších 65 let.

V Tabulce 2.1 můžeme vidět počet osoby starších 65 let se začal zvyšovat, jelikož se tohoto věku začali dožívat obyvatelé narození po roce 1940. Silné zastoupení těchto starších osob také z důvodu čím dál méně se rodících dětí.

Podle prognózy Českého statistického úřadu počet dětí ve věkovém rozmezí 0 – 14 let klesá do roku 2010. V letech 2010 až 2015 se zvýší počet dětí o 26 327 osob. Ovšem po roce 2015 začne zase jejich počet klesat. Z roku 2015 klesne do roku 2025 o 79 968 dětí. Odborníci očekávají, že v roce 2050 bude až o 227 021 dětí méně, než v roce 2010. Vývoj počtu dětí do 14 let má tedy klesající trend. K opačné situaci dochází u počtu obyvatel starších 65 let, jejichž počet neustále roste. Největší nárůst demografové očekávají v z roku 2010 do roku 2015. Naopak u populace ve věkovém rozpětí 15 – 64 let dochází k neustálému poklesu. Největší pokles je očekávám 2040 až 2045, mělo by to být o 394 813 lidí méně. Vývoj počtu obyvatel v letech 2005 až 2050 zobraguje Graf 2.2.

Graf 2.3 Vývoj počtu obyvatel v letech 2005 - 2050, pro jednotlivá věková rozmezí

Zdroj: www.demografie.info, vlastní zpracování

Třetí pilíř – penzijní připojištění

Předchozí třetí pilíř byl tvořen pomocí dobrovolného penzijního připojištění, které bylo poskytováno penzijní fondy. Záleželo na každém občanovi, zda chce spořit pomocí penzijních fondů či ne. Ti, kteří se rozhodli být účastníky pilíře, získali od státu určité výhody. Jednalo se poskytování státních příspěvků a daňového zvýhodnění tzn. možnost snížit si svůj základ daně z příjmů o odvedené příspěvky. Státní příspěvek se pohyboval v rozpětí 50 až 150 Kč, záleželo na výši příspěvku účastníka.

Mezi nevýhody patřily skutečnosti, že české penzijní fondy měly legislativou určenou povinnost dosahovat nezáporného zhodnocení vložených prostředků. Znamená to ve skutečnosti, že pokud si finanční trhy vedly nepříznivě, musel penzijní fond přispat roční zhodnocení příspěvků účastníků tak či tak. Tím tak spořitelé nepřišli o své peníze. Toto konzervativní investování představovalo vložení prostředků do méně rizikových až nerizikových cenných papírů. Penzijní fondy měly rovněž možnost investovat do rizikovějších nástrojů, které přináší vyšší výnosy, ovšem jejich volatilita nemůže garantovat nezáporné zhodnocení. Z toho důvodu, proto neinvestovali do rizikovějších nástrojů. Tento systém nabízel velmi nízké zhodnocení.

Nevýhodou tohoto dobrovolného spoření bylo, že účastníci si spořili příliš malé částky, které by je tak dostatečně nezajistily ve stáří. Účastníků v tomto pilíři bylo více než 4,5 milionu.

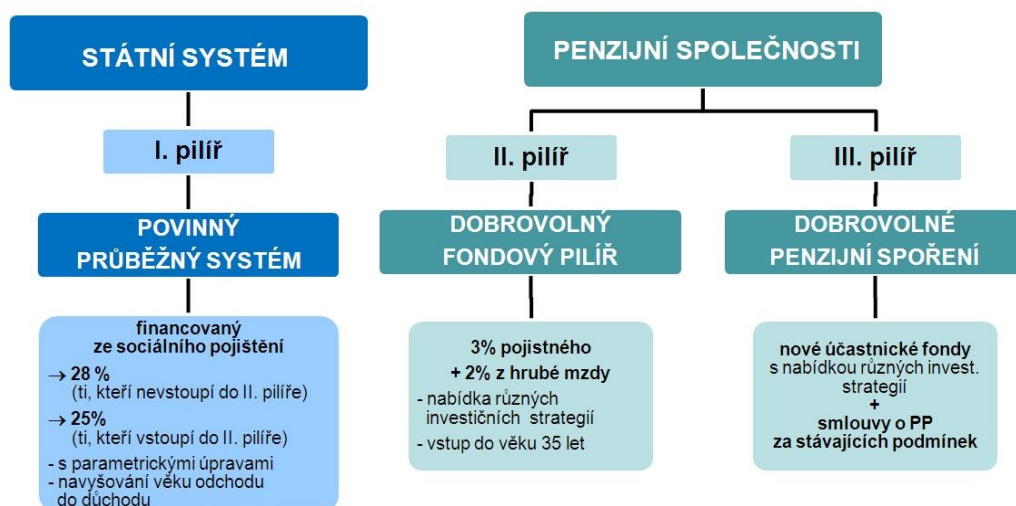
Další nevýhodou byl fakt, že penzijní fondy neoddělovaly majetek PF a prostředků účastníků. Nelze opomenout, že další negativní věcí byla také absence regulace administrativních nákladů prostředků účastníků. Z uspořené prostředků účastníků byly kryty vedením penzijního fondu výdaje na provoz fondu. Výzkumy ukazují, že třetí pilíř byl v jistém ohledu neefektivní. Jelikož klienti penzijních fondů měli možnost vyčerpat uspořené prostředky naráz, a to v okamžiku, kdy jim vznikl nárok na čerpání prostředků. Prostředky tak byly čerpány jednorázově. Spousta účastníků tohoto pilíře, však prostředky nevyužila v důchodovém věku na svůj účel. Hlavní důvodem spoření peněžních prostředků v tomto pilíři bylo pokrytí rozdílných příjmů v době, kdy účastníci odešli do důchodu.

2.4 Struktura penzijního systému po 1. 1. 2013 (penzijní reformě)

Nový systém, který byl zaveden od 1. 1. 2013, má tři pilíře. První pilíř zajišťuje státní průběžný systém, druhým pilířem se stal nově zřízený kapitalizační pilíř. Tedy pilíř, do kterého máme možnost dobrovolně vstoupit, ovšem po tomto dobrovolném rozhodnutí z něj nemůžeme vystoupit až do doby, než odejdeme do penze. A třetím posledním pilířem je rovněž dobrovolný pilíř, který se odvíjí z předchozího penzijního připojištění, které se tak reformovalo.

V uvedeném Obrázku 2.1 můžeme vidět současnou strukturu současného penzijního systému, který se skládá ze tří pilířů.

Obrázek 2.1 Penzijní reforma a její tři pilíře

Zdroj: www.csas.cz

2.5 Státní důchod

Pojem státní důchod je shodný s pojmem první pilíř. Můžeme vlastně hovořit o hlavním zdroji příjmů starobního důchodce v České republice. Jedná se o již zmíněný průběžný systém. Systém je nastaven tak, že se nekumulují žádné prostředky jako rezervy na penze pro v dnešní době ekonomicky aktivní generaci. Současní občané budou mít důchod, který bude tvořen subvencemi dětí a mladší generací. Hlavní zdrojem pilíře jsou odvody občanů, které tak činí 28 % z hrubé mzdy, po zapojení do druhého pilíře tyto odvody činí 25 %.

Nárok na státní důchod získáme dosažením věku, ve kterém dosáhneme dostatečného věku a dosáhneme určité doby, po kterou jsme platili povinné pojištění. Po splnění těchto podmínek si o něj musíme požádat. Věk, kdy máme nárok na odchod do penze je v každé zemi naprosto odlišná. Po tom, co vyplníme žádost o starobní důchod, dostaneme od úřednice výši našeho důchodu, kterou spočítá. Výše vypočteného důchodu je ovlivněna počtem let, kdy jsme pracovali a tím, zda-li jsme povinně platili sociální pojištění.

Doba, po kterou máme povinnost platit důchodové pojištění, abychom získali nárok na penzi, se neustále zvyšuje. V letošním roce je to 29 let, za pět let, tedy v roce 2018 by to mělo být 35 let.

Studentům středních, vyšších odborných a vysokých škol v České republice se po jejich 18. narozeninách počítá prvních šet let studia jako tzv. náhradní doba pojištění. Náhradní doba pojištění je období, ve kterém se neodvádí žádné pojistné, přesto se tyto doby za určitých podmínek započítávají do potřebných let pojištění pro důchod. Tato náhradní doba

pojištění se týkala také osob, které se připravovaly na civilní ochranu ještě před rokem 2004. Za matky na mateřské a rodičovské dovolené je plátcem důchodového pojištění stát, tedy doba na mateřské či rodičovské dovolené se jim také počítá do počtu let pojištění.²

Každý občan má možnost požádat také o jiný důchod než je jen státní důchod, a to o důchod *invalidní, sirotčí* či *vdovský*. Na invalidní důchod mají nárok lidé se zdravotním postižením. Tento důchod však nedostane každý, kdo si o něj zažádá, jeho zdravotní stav se musí nejdříve přezkoumat podle přísných zdravotních tabulek před k tomu určenou komisí. Podle počtů bodů, kterých dosáhneme, získáme výši důchodu.

Naopak vdovský důchod náleží těm, kteří přijdou o svou manželku, či manžela. Na sirotčí penzi mají nárok všichni, ti, kterým zemřel jeden z rodičů. Sirotčí důchod je poskytován na pokrytí rozdílu, o který se rodině snížili příjmy po úmrtí jednoho z rodičů.

2.5.1 Výpočet výše penze

V České republice je konečná výše penze tvořena dvěma částmi, a to ze základní výměry a procentní výměry. Existují u nás 3 omezující hranice. Velikost základní výměry penze je určena pomocí procentního tarifu z průměrné mzdy konkrétního občana, ten činí **9 %**. Procentní výměra je ve výši **1,5 %** výpočtového základu za každý rok, co jsme pojištěni, od okamžiku, kdy nám vznikl nárok na penzi. Tento výpočtový základ je vypočítán z osobního vyměřovacího základu.³ Od roku 30. 9. 2011 jsou určeny celkem tři omezující hranice, dříve to byly jenom dvě. Pro rok 2013 jsou určeny v takové výši, konkrétně:

- I.redukční hranice – 11 389 Kč, do této částky se započítává 100 % příjmů,
- II.redukční hranice – 30 026 Kč, do této částky se započítává 27 % příjmů,
- III.redukční hranice – 103 536 Kč, do této částky se započítává 19 % příjmů,
- nad III.redukční hranici se započítává 6 % příjmů.⁴

² Česká správa sociálního zabezpečení. ČSSZ: *Náhradní doba pojištění* [online]. ČSSZ [2013]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/ucast-na-pojisteni/nahradni-doba-pojisteni.htm>

³ Ministerstvo práce a sociálních věcí. MFSV: *Výpočet výše důchodu* [online]. MPSV [2011]. Dostupné z: <http://duchodovareforma.mpsv.cz/cs/61>

⁴ Ministerstvo práce a sociálních věcí. MFSV: *Výpočet výše důchodu* [online]. MPSV [2011]. Dostupné z: <http://duchodovareforma.mpsv.cz/cs/61>

2.5.2 Proces valorizace penzí

V České republice všechny státní penze rostou v pravidelných intervalech. Tomuto pravidelnému růstu se říká valorizace. K valorizace dochází většinou vždycky v lednu každý nový rok. Legislativa určuje zvyšování penzí, a jejich konkrétní výše je upravena vyhláškou ministra práce a sociálních věcí. Výše valorizace se přizpůsobuje současné inflaci a zvyšování reálných mezd. Starobního penze se zvyšuje v souvislosti s rostoucím věkem, a to konkrétně u lidí ve věku 100 let a více. 2 000 Kč za měsíce je částka, o kterou roste procentní sazba penze.

2.6 II. pilíř - nový pilíř

Druhý pilíř bývá označován jako kapitalizační pilíř nebo doplňkový systém. Tento pilíř vznikl zavedením penzijní reformy k 1. lednu 2013..Občané mají stále povinnost být účastníky prvního pilíře, ale zároveň získali příležitost zvýšit si příjmy na stáří, a to spořením nejen pomocí třetího pilíře, ale právě pomocí nového druhého pilíře. Všichni občané mají možnost vstoupit do nového pilíře, ovšem pokud tak učiní ,musí účastníky zůstat až do odchodu do penze.

V Příloze 2 uvedené na konci práce můžeme vidět jaký byl zájem o vstup do tohoto nového druhého pilíře.

Princip fungování druhého pilíře spočítá v tom, že jsou z prvního pilíře do druhého pilíře odváděny 3 % z hrubé mzdy. Zároveň mají účastníci nového pilíře povinnost odvést si 2 % ze svých osobních prostředků do soukromých fondů penzijního spoření. Soukromými fondy jsou penzijní společnosti, a to buď předchozí penzijní fondy, které se transformovaly na tzv. transformované fondy nebo nově vytvořené. Aby byla zajištěna stabilita penzijního systému jsou na penzijní společnosti nakládány obrovské nároky (například základní kapitál ve výši 50 000 000 Kč). Penzijní společnosti poskytují legislativou dané čtyři strategie důchodových fondů, a to:

- Důchodový fond státních dluhopisů – důchodový fond má povinnost investovat minimálně 90 % hodnoty majetku do dluhopisů, které byly emitovány Českou republikou, Českou národní bankou, Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, Evropskou centrální bankou, Světovou bankou či jinými mezinárodními institucemi. Tyto důchodové fondy mohou investovat také na peněžním trhu, a to do nástrojů, které vydala Česká republika, Česká národní banka. Splatnost těchto nástrojů musí být maximálně 2 roky,

- Konzervativní důchodový fond – jedná se o opatrnější strategii investování. Tyto důchodové fondy vkládají své prostředky do podobných dluhopisů jako fondy státních dluhopisů. Tyto fondy obvykle investují do rizikovějších nástrojů peněžního trhu,
- Vyvážený důchodový fond – tato strategie nabízí střední riziko investování. Vyvážený důchodový fond investuje své prostředky stejně jako konzervativní důchodový fond. Často, ale investují do rizikovějších nástrojů. Až 40 % může být hodnota akcií, do kterých fond investoval.
- Dynamický důchodový fond – Tento fond s vyšším rizikem investování, své prostředky investuje obdobě jako vyvážený důchodový fond. Podíl akcií může v tomto fondu činit až 80 %.

Při výběru strategie je rozhodujícím faktorem doba účasti ve druhém pilíři. Pro účastníky, kteří spoří 10 let a méně se hodí strategie konzervativní a státních dluhopisů. Pro ty, kteří se účastní druhého pilíře 10 let a více je vhodnější strategie dynamická či vyvážená. Výnosy z těchto strategií se mohou z roku na rok měnit, o všem z dlouhodobého pohledu zajistí účastníkům vyšší výnosy.

Tabulka 2.2 Ze zákona dané strategie spoření ve druhém pilíři

Počet let před penzí	Prostředky ve fondu	Z toho alespoň v konzervativním fondu
10 let	konzervativním nebo vyváženém	-
9 let	konzervativním nebo vyváženém	20%
8 let	konzervativním nebo vyváženém	40%
7 let	konzervativním nebo vyváženém	60%
6 let	konzervativním nebo vyváženém	80%
5 let	konzervativním	100%

Zdroj: Zákon č. 426/2011 o důchodovém spoření, vlastní zpracování

Každý účastník tohoto pilíře si při uzavírání smlouvy o spoření zvolí strategii spoření. V průběhu spoření si může zvolenou strategii spoření jakkoliv změnit. Každá penzijní

společnosti, poskytující důchodové spoření, má ze zákona povinnost umožnit účastníkovi spořit v konkrétních důchodových fondech s ohledem na jeho věk.

Podmínky, které musí penzijní společnost nabídnout svým účastníkům zobrazuje Tabulka 2.2.

Po tom, co jsou splněny všechny povinnosti, které stanovuje zákon č. 426/2011 o důchodovém spoření vzniká každému účastníkovi tohoto pilíře právo buďto na: doživotní starobní penzi, doživotní starobní penzi se sjednanou výplatou, starobní penzi na dobu 20 let či sirotčí penzi na 5 let.

Kdyby se stalo, že by účastník zemřel před odchodem do penze, prostředky zdědí jeho rodinní příslušníci. Další nespornou výhodou je, že nepodléhají exekuci.

Podmínky vstupu do II. pilíře

Ti, kteří mají zájem vkročit do nového pilíře mají povinnost uzavřít smlouvu s penzijními společnostmi. Tyto smlouvy mohou uzavírat jen ty PS, které k 1. 1. 2013 otevřely důchodové fondy. Osoby, kterým je 35 let a více mohou vstoupit nejpozději do 1. 7. 2013. Lidé ve věku 18 let – 35 let mají možnost smlouvu podepsat nejpozději do konce kalendářního roku, ve kterém oslaví své 35. narozeniny. A osoby, které mají 35 let a více (poplatníci pojistného důchodového spoření), mají povinnost uzavřít smlouvy do 6 měsíců od doby, kdy se stanou povinnými odvádět pojistné na důchodové pojištění.

2.7 III. pilíř

Třetí pilíř je zastoupen penzijním připojištěním. Záleží na každém z nás jednotlivě, zda máme zájem vstoupit do tohoto pilíře či ne. Základem fungování tohoto třetího pilíře je odvádění periodických úložek účastníků do penzijních společností, dříve penzijních fondů. Tyto pravidelné prostředky jsou odváděny na soukromé účty účastníků třetího pilíře. Účastníci tohoto pilíře, kteří si zvolili tento způsob spoření na dobu stáří, jsou odměňováni státem státními příspěvky a možností snížit si základ daně z příjmů.

Zavedením penzijní reformy k 1. lednu 2013 vznikla možnost uzavřít si tzv. doplňkové penzijní spoření. Doposud si zájemci spořili v tzv. penzijním připojištění. Toto nově zreformované spoření však negarantuje nezáporné zhodnocení. A účastníci, kteří si vybrali tento způsob spoření byla odejmuta možnost čerpat naspořené prostředky pomocí výsluhové penze.

Toto nového doplňkové spoření však nemá jenom samé nevýhody, nabízí účastníků získat mnohem vyšší zisky než v předchozích letech. Jsou jim také nabídnuty tzv. *předdůchody*, jedná se o čerpání prostředků dříve než uběhne stanovená doba.

Jestli chceme spořit pomocí třetího pilíře a získat již zmíněný státní příspěvek musíme každý měsíc spořit nejméně 300 Kč, k této odvedené částce tak získáme od státu nejnižší možný příspěvek 90 Kč.

2.8 Centrální registr smluv

Pod označením Centrální registr smluv (dále jen CRS) se skrývá místo, kde jsou posílány a uschovávány všechny smlouvy, které se týkají účasti na důchodovém spoření. Provozovatelem tohoto CRS je Generální finanční ředitelství. Účastníky CRS se stávají ty osoby, které se do něj evidují první smlouvu o spoření na penzi. První den druhého měsíce, po okamžiku, kdy CRS obdrží od potencionálních účastníků smlouvu, je datem registrace v systému. Po zavedení této smlouvy do evidence Centrálního registru smluv, nesmí od této smlouvy rezignovat ani účastník ani penzijní společnost. Žádnému zájemci nesmí být odepřeno právo podepsat smlouvu o důchodovém spoření, pokud vyhoví všem předpokladům pro uzavření smlouvy. Nikdo nesmí více podepsat smlouvy s více penzijní společnostmi naráz.

2.8.1 Registrace smlouvy v CRS

Zájemce o důchodové spoření podepíše smlouvu s penzijní společností, kterou si sám zvolil. CRS obdrží, bez zbytečného odkladu, jednu kopii kontraktu o důchodovém spoření. Zájemce o toto spoření je podroben kontrole Centrálního registru smluv, zda vyhovuje předpokladům pro podepsání smlouvy. Poté, co jí vyhoví, je daná smlouva evidována v registru. Penzijní společnosti i účastníci spoření na penzi obdrží informaci o datu evidence smlouvy do registru. Následně po obdržení této informace, musí účastníci informovat, bez zbytečného odkladu, své zaměstnavatele o uzavření této smlouvy. Neopomenutelnou součástí smlouvy je informace o strategii spoření, kterou si sám zájemce vybere. V nabídce jsou strategie spoření, které rozvrhují peněžní částky v jednotlivých fondech podle věku účastníků. Strategie spoření je volně směnitelná za jinou strategii, záleží na zájmu účastníků. Mezi podmínky, které musí PS svým účastníkům zajistit patří uložení finančních prostředků v konzervativním popřípadě vyváženém důchodovém fondu, a to 10 let před odchodem do

důchodu. A také uložení peněžních prostředků v konzervativním fondu, a to 5 let před tím, než účastník odejde do důchodu.

Spolupráce penzijních společností, pojišťoven s Centrálním registrem smluv je uskutečňována elektronickou formou. Odvolací finanční ředitelství, sídlící v Brně, se zabývá odvolávací činností v případě vzniku sporů, které mají spojitost s CRS.

2.8.2 Změna penzijní společnosti

Účastníky zvolená penzijní společnost není jejich konečná volba. Každý z nich má právo si po uplynutí určité doby vybrat jinou penzijní společnost, než kterou si zvolili původně. Při změně penzijní

společnosti podepíšeme u nově zvolené penzijní společnosti nový kontrakt o důchodovém spoření a u původní penzijní společnosti podepíšeme dohodu o ukončení spoření u dané PS. V případech, kdy chceme přestat spořit pomocí třetího pilíře úplně, smlouvu vypovíme. Aby účastníci nepřecházeli mezi jednotlivými penzijními společnostmi, jak by jim bylo líbilo a poměrně často, je změna PS zpoplatněna částkou až 800 Kč.

Úkolem registru je zaevidovat přesun finančních prostředků k nově vybrané penzijní společnosti. Přesun finančních prostředků zabezpečuje prvně zvolená PS, ten musí být proveden do 30 dnů od data, kdy CRS zaevidoval do databáze novou smlouvu.

2.9 Počet starobních důchodců

Tabulka 2.3 Počet starobních důchodců v letech 2007 - 2012

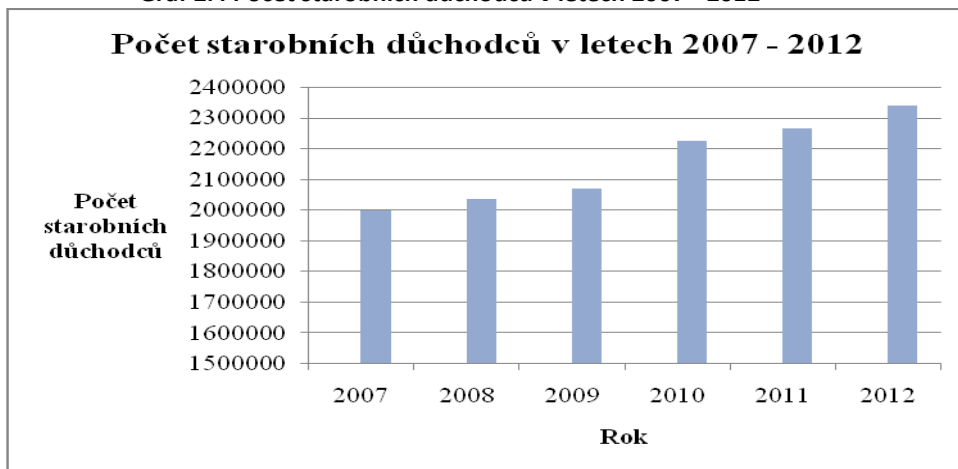
Rok	Počet starobních důchodců	Počet poplatníků na jednoho starobního důchodce
2007	1 997 503	2,48
2008	2 034 881	2,46
2009	2 071 269	2,37
2010	2 225 908	2,17
2011	2 266 348	2,17
2012	2 341 220	2,11

Zdroj: <http://www.mpsv.cz/cs/12950>, vlastní zpracování

V Tabulce 2.3 a Grafu 2.4 je vidět přehled počtu důchodců v letech 2007 – 2012. Můžeme vidět, že se neustále počet starobních důchodců zvyšuje jednotlivých krajích k 31. 12. 2012. Z roku 2009 na 2010 je nárůst počtu starobních důchodců o 154 639, je to z toho důvodu, že v roce 2010 byla zavedena novela zákona o důchodovém pojištění. Díky této

novele se invalidní důchodci po 65. narozeninách stali důchodci starobními. Také je z Tabulky 2.3 viditelné, že neustále ubývá ekonomicky aktivních obyvatel, jelikož klesá počet poplatníků na jednoho starobního důchodce. Tuto skutečnost by měla zavedená penzijní reforma změnit.

Graf 2.4 Počet starobních důchodců v letech 2007 - 2012

Zdroj: <http://www.mpsv.cz/cs/12950>, vlastní zpracování

3 Charakteristika změn ve 3. pilíři penzijní reformy

Tato kapitola je věnována hlavním změnám, které se dotkly třetího pilíře zavedením penzijní reformy. Je zde popsána charakteristika transformace penzijních fondů, která je ošetřena zákonem č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

Dřívější penzijní fondy, vzniklé dle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, se přeměnily a rozdělily na *penzijní společnosti* (správce účastnických fondů) a *transformované fondy* (prostředky klientů do 30. listopadu 2012). V prosinci 2012 nemohl nikdo vstoupit do třetího pilíře, penzijní fondy se tak připravovaly na příchod důchodové reformy. Dřívější fondy měly povinnost pořídit si povolení k přeměně na penzijní společnosti do 1. ledna 2013. V případě, kdy tak neučinily, byly tak k tomuto dni zrušeny.

Ohlasy na účastnické fondy nebyly často kladné a tak se co nejvíce občanů České republiky snažilo smlouvy o spoření podepsat ještě za starých podle lidí výhodnějších podmínek. Třetí pilíř se hodí pro ty zájemce, kterým nebudou ve stačit příjmy z prvního adruhého pilíře.

Penzijní fondy tak od 1. 1. 2013 vedou evidenci majetku účastníků v tzv. transformovaných fondech. Tyto transformované fondy jsou řízeny penzijními společnostmi. Od začátku roku 2013 začaly vznikat tzv. účastnické fondy. Další podstatnou změnou je nemožnost hrazení výdajů správce rovnou z prostředků účastníků.

Zásadní změnou je *oddělení majetku* účastníků penzijního připojištění od majetku penzijního fondu. Mezi další změny, které postihly třetí pilíř zavedením penzijní reformy, patří změna minimálních pravidelných úložek, abychom získali nárok na *státní příspěvek* a zároveň jeho výše. Po zavedení penzijní reformy nám rovněž nově vzniklé účastnické společnosti *negarantují nezáporného zhodnocení* vložených prostředků. Obyvatelstvo má možnost odejít do *předdůchodu*, tedy do penze dříve, než je jeho řádná doba odchodu do penze a na rozdíl od předčasného penze se nekrátí výše penze.

3.1 Oddělení majetku

Penzijní společnosti od letošního roku využívají peněžní prostředky v takové výši, jaká je vymezena legislativou. Tímto krokem se redukovaly náklady, a proto kdyby penzijní společnost zbankrotovala, nemohla by vzniklý dluh uhradit z peněz klientů. Pokud by úpadek některou z penzijních společností zasáhl, po rozhodnutí České národní banky budou prostředky klientů přeposlány na účty jiných penzijních společností.

3.2 Penzijní společnosti po zavedení penzijní reformy

Před zavedením penzijní reformy penzijní připojištění poskytovalo 9 penzijních fondů (AEGON PS, a.s., Allianz PF, a.s., AXA PF, a.s., ČSOB PF Stabilita, a.s., Generali PF, a.s., ING PF, a.s., PF České pojišťovny, a.s., PF České spořitelny, a.s.)

Od letošního roku je to 11 penzijních společností. Na náš trh vstoupily dvě zahraniční společnosti (Raiffeisenbank, Conseq). Nyní u nás působí tyto společnosti: Allianz, AXA, PS České pojišťovny, PS České spořitelny, ČSOB, PS Komerční banky, Raiffeisenbank, Generali, ING, Aegon, Conseq.

Všechny tyto zmíněné penzijní společnosti nabízejí účastníkům třetí pilíř.

Z Počtu 11 penzijních společností nabízejí nový druhý pilíř tyto společnosti, a to: Allianz PS, PS České pojišťovny, PS České spořitelny, ČSOB PS, PS Komerční banky, Raiffeisen PS.

3.3 Předdůchod

Mezi změnu třetího pilíře patří tzv. předdůchodu a předčasného odchodu do penze je rozdíl v tom, že při předčasném odchodu do penze se částka naší penze snižuje tzv. zkracuje. U předdůchodu k žádnému zkracování penze nedochází. Naše příjmy budou v takové výši, jakou jsme si předem naspořili.

Předdůchody byly definitivně schváleny 25. října 2012. Přináší možnost těm, kteří mají našetřeno, aby šli do penze dříve, až o 5 let. S touto možností souhlasila jak vláda tak odbory a zaměstnavatelé.

Předdůchody jsou šancí, pro ty, kteří přijdou o práci v předdůchodovém věku. Jelikož s dnešními trendy mají malou možnost, že by získali nové zaměstnání budou tedy mít možnost odejít do předčasného důchodu. Můžeme říct, že se jedná o zlepšení penzijní připojištění.

Předčasný odchod však není automatický, podmínkou je povinnost mít naspořené prostředky ve III. pilíři. Tato podmínka je zpřísněna o skutečnost, že penzijní připojištění zájemci musí mít uzavřeno v účastnických fondech (nově vzniklých). Není to však žádný problém, jelikož s transformovaného fondu mají zájemci možnost přejít do účastnického těsně před odchodem do předdůchodu. Po odchodu do penze mohou i nadále spořit v důchodových fondech.

Střádat si peníze na předdůchod můžeme buď sami, společně se zaměstnavatelem nebo nám může spořit sám zaměstnavatel. Zaměstnavatel bude v každém případě zvýhodněn úlevou na daních.

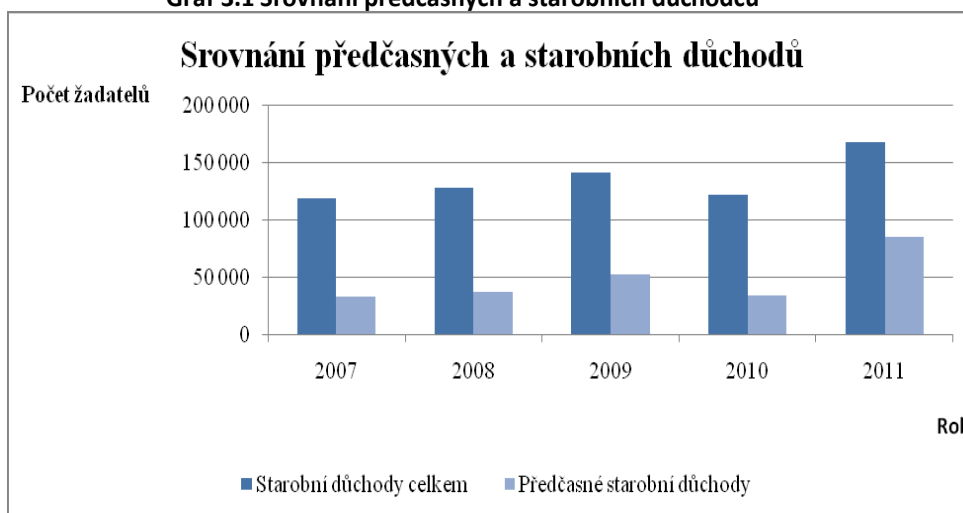
Spoření prostředků na předdůchod není tak snadné, je poměrně finančně náročné. Každý měsíc musíme odvádět poměrně vysokou částku. Výše úložek musí být alespoň v takové výši, aby nám v předdůchodu mohlo být vypláceno alespoň 30 % z v té době platné průměrné mzdy. Naspořená částka tedy musí odpovídat vyplácené částce každý měsíc vynásobené o počet měsíců, po které chceme pobírat předdůchod. Pro představu z dnešní průměrné mzdy 24 500 Kč, by nám mělo být vypláceno 8 000 Kč každý měsíc.

Mezi další podmínky patří vyplácení dávek každý měsíc. Tyto dávky se nesmí snižovat a zároveň nemáme příležitost měsíční vyplácení přerušit. Fondy se nebrání vložení jednorázové větší částky. V budoucnosti se také počítá s tím, že se budou moci převádět peníze ze stavebního spoření.

Mezi novinkou třetího pilíře tzv. předdůchodu a předčasného odchodu do penze je rozdíl v tom, že při předčasném odchodu do penze se částka naší penze snižuje tzv. zkracuje. U předdůchodu k žádnému zkracování penze nedochází. Naše příjmy budou v takové výši, jakou jsme si předem naspořili.

Ti, kteří chtějí mít pětiletý předdůchod, by měli mít alespoň 442 000 Kč. Zájemci o čtyřletý by měli mít naspořeno alespoň 384 000 Kč, tříletý 265 000 Kč a dvouletý 185 000 Kč.

Graf 3.1 Srovnání předčasných a starobních důchodců

Zdroj: Deník Mladá fronta, vlastní zpracování

V Grafu 3.1 můžeme vidět, jaká je statistika žadatelů o předčasný důchod v posledních letech. Jak z grafu vidíme, tak přibývá čím dál více důchodců a zároveň se zvyšuje i počet lidí, kteří žádají o předčasné důchody, největší počet byl v roce 2009 a 2011.

V uvedené Tabulce 3.1 také vidíme přehled, jak moc se krátí penze v případech, kdy odcházíme do důchodu dříve než je řádný odchod. Za každý čtvrt rok, o který odejdeme do důchodu dříve se nám penze krátí o 0,9 %. Když odejdeme do penze o maximální dobu, o kterou můžeme odejít, což jsou 3 roky a něco málo, budeme mít zkrácenou penzi o 14,7 %.

Tabulka 3.1 Přehled zkrácení penze v % při předčasném odchodu do penze

Předčasný odchod do penze (dny)	Zkrácení penze (%)
90 a méně	0,9
91 – 180	1,8
181 – 270	2,7
271 – 360	3,6
361 – 450	4,5
451 – 540	5,4
541 – 630	6,3
631 – 720	7,2
721 – 810	8,7
811 – 900	10,2
901 – 990	11,7
991 – 1080	13,2
1081 – 1170	14,7

Zdroj: Deník, Jan Klička, 26. 10. 2012; vlastní zpracování

3.4 Státní příspěvek

Důležitou výhodou penzijního spoření je státní příspěvek, který účastníci získávají. Pomocí státního příspěvku se snaží stát motivovat občany, aby si zajistili slušný příjem peněžních prostředků ve stáří. Státní příspěvek je poskytován vždy na každý příspěvek účastníka. Za každé tři měsíce penzijní fondy přisuzují svým klientům státní příspěvky.⁵

V uvedené Tabulce 3.1 můžeme vidět vývoj výše státních příspěvků při konkrétních výších příspěvků klienta. Do konce roku 2012 byl státní příspěvek 150 Kč za měsíc poskytován jen k úložkám 500 Kč měsíčně. Jelikož si tuto částku 500 Kč měsíčně spořil asi jen každý sedmý jedinec, a tato výše částky nestačí na zajištění slušného příjmu v důchodu, dochází tedy i ke změně státních příspěvků.

⁵ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MFSV: *Státní příspěvek a jeho změna* [online]. MPSV [2011]. Dostupné z: <http://duchodovareforma.mpsv.cz/cs/80>

Proto tedy od roku 2013 při měsíční úložce 500 Kč získáme státní příspěvek ve výši 130 Kč. Ovšem nejvyšší možný státní příspěvek činí 230 Kč při měsíční úložce 1 000 Kč. Zvýšením státních příspěvků se snaží stát motivovat obyvatelstvo, aby si spořili více.

Když jsme si spořili loni 1 000 Kč měsíčně (12 000 Kč ročně), získali jsme státní příspěvek 150 Kč měsíčně (1 800 Kč ročně). Pokud si v letošním roce spoříme 1 000 Kč měsíčně (12 000 Kč ročně), získáme příspěvek 230 Kč měsíčně (2 760 Kč ročně). V závěru je nám připsáno na státních příspěvcích o 960 Kč méně než v loni, měsíčně to dělá 80 Kč, to je rozdíl mezi letošním příspěvkem 230 Kč a loňským 150 Kč.

Z Tabulky 3.1 je zřejmé, že nejvyšší možný příspěvek 120 Kč v letech 1994-1999 jsme mohli získat k měsíčním úložkám 500 Kč a víc, v letech 2000-2012 státní příspěvek 120 Kč, odpovídal úložce 300 Kč. A od letošního roku odpovídá hodnotě tohoto státního příspěvku měsíční úložka 400-500 Kč. Od roku 1999 se výše státního příspěvku zvýšila o 110 Kč.

Tabulka 3.2 Vývoj státních příspěvků

Příspěvek účastníka	Státní příspěvek 1994 - 1999	Státní příspěvek 2000 - 2012	Státní příspěvek od 2013
100 Kč	40 Kč	50 Kč	0 Kč
200 Kč	72 Kč	90 Kč	0 Kč
300 Kč	96 Kč	120 Kč	90 Kč
400 Kč	112 Kč	140 Kč	110 Kč
500 Kč	120 Kč	150 Kč	130 Kč
600 Kč	120 Kč	150 Kč	150 Kč
700 Kč	120 Kč	150 Kč	170 Kč
800 Kč	120 Kč	150 Kč	190 Kč
900 Kč	120 Kč	150 Kč	210 Kč
1000 Kč a více	120 Kč	150 Kč	230 Kč

Zdroj: www.duchodovareforma.mpsv.cz, vlastní zpracování

Nárok na státní příspěvek

Právo na státní příspěvek má každá účastník, který trvale bydlí v ČR nebo bydlí na území jiného členského státu EU. Zároveň si tento účastník platí důchodové pojištění a veřejné zdravotní pojištění. A je poživatelem důchodu důchodového pojištění.

3.5 Penzijní společnost

Penzijní společnosti je vždy právnická osoba, která musí vlastnit licenci České národní banky. Počáteční kapitál penzijní společnosti činí minimálně 50 000 000 Kč. Náplní činnosti penzijních společností je střežení finančních příspěvků všech účastníků, zaměstnavatelů a příspěvků od státu s cílem investovat tyto prostředky, spravovat je a nakonec poskytovat dávky doplňkového penzijního spoření.

Penzijní společnosti spravují jak druhý tak i třetí pilíř. V případě toho třetího pilíře mohou účastníci spořit buď v *transformovaném fondu*, popřípadě v účastnickém fondu, který vznikl nově od 1. ledna 2013.

Důchodové spoření může poskytovat pouze penzijní společnost, které bylo uděleno povolení k činnosti podle zákona o doplňkovém penzijním spoření a povolení k vytvoření penzijních fondů.⁶

3.6 Transformovaný fond

Transformované fondy (tedy ještě v loňském roce penzijní fondy) jsou vedeny penzijními společnostmi. Pod transformovanými fondy si můžeme představit dřívější penzijní fondy. Tyto fondy opět garantují nezáporné zhodnocení prostředků účastníků. Zároveň jimi vložené prostředky jsou investovány konzervativnější strategií, z toho důvodu přinášejí menší nižší výnosy zisku. Investiční riziko se nachází na bedrech samotných společnostech. Ti, kteří do transformovaného fondu vstoupili, mohou kdykoliv odejít, nebo případně přejít do nově vzniklého účastnického fondu.

Poslední příležitost vstoupit do transformovaného spoření byla do 30. listopadu 2012. Penzijní plány zůstávají transformovaných fondům v nezměněné podobě po zavedení reformy. Změnu, kterou však penzijní reforma přináší i transformovaným fondům, je změna výše státních příspěvků a možnost získání výsluhové penze.

Penzijní společnosti mohou právě díky transformovaným fondům poskytovat penzijní připojištění podle zákona o penzijním připojištění pro účastníky penzijního připojištění za starých podmínek. Hlavní představou byla skutečnost, že transformace penzijních fondů podpoří ochranu peněžních prostředků účastníků. Jelikož se majetek účastníků oddělí od majetku penzijního fondu.

⁶ §25 zákona č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření

3.6.1 Pravidla pro tvorbu transformovaného fondu

Penzijní fond se mohl transformovat pomocí transformačního projektu a ostatních pravidel daných zákonem č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření. Penzijní společnost měla povinnost sestavit svoji účetní závěrku k rozhodnému dni, a to nejpozději do 30 dnů (tedy jednomu měsíci) od tohoto dne. Penzijní společnosti měly povinnost nechat si svou uzávěrku ověřit auditorem. Také měly povinnost sestavit do 30 dnů od rozhodného dne zahajovací rozvahu, a to ke dni transformace. I tuto zahajovací rozvahu museli ověřit auditoři, bez ověření by byla neplatná. Auditory ověřená jak zahajovací rozvahu, tak účetní závěrky se zasílala České národní bance.

Nejrazantnější změnou, kterou zreformování důchodového systému přineslo, je oddělení majetku účastníků penzijního připojištění od majetku penzijního fondu. Povinností penzijních společností je od 1. ledna 2013 vedení evidence majetku účastníků v tzv. transformovaných fondech.

Od začátku roku 2013 začaly vznikat tzv. účastnické fondy. Další podstatnou změnou je nemožnost hrazení výdajů správce rovnou z prostředků účastníků. Účastníkům se také změnila pravidla pro obdržení státních příspěvků. Tato změna je popsána v kapitole níže č. 3.3.

3.6.2 Úplata penzijní společnosti za provozování transformovaného fondu

Každá penzijní společnost, která obhospodařuje transformovaný fond, má právo získat odměnu za tuto činnost. Ve statutu konkrétního fondu musí být tato úplata zveřejněna. Úplata se skládá z *úplaty za obhospodařování majetku a úplaty za zhodnocení majetku*. Maximální hodnota úplaty za zhodnocení majetku je 15 % ze zisku. Jde o zisk, který je uveden v účetní závěrce. Z průměrné hodnoty za rok nesmí být úplata za obhospodařování majetku vyšší než 0,6 %.

3.6.3 Penzijní připojištění za dřívějších podmínek – spoření v transformovaném fondu

Ti, kteří uzavřeli smlouvu o penzijním připojištění za dřívějších podmínek, byli automaticky přepsáni do transformovaného fondu. Zmíněná smlouvy musela být uzavřena do 30. listopadu 2012. Těmto klientům zůstala záruka nezáporného výnosu. A zůstala jim také příležitost odčerpat polovinu prostředků, které naspoří, po 15 letech, a to v jakémkoliv věku. Ti, kteří chtěli přejít k jinému penzijnímu fondu, si museli podat žádost o převod prostředky do 28. února 2012. V průběhu celého měsíce prosince 2012 bylo pozastaveno vyplácení dávek

penzijního připojištění. Prostředky z penzijního připojištění si tak účastníci mohli vybrat nejpozději v listopadu.

3.7 Účastnické fondy

Účastnické fondy jsou řízeny a vedeny penzijními společnostmi. První účastnické fondy byly vytvořeny 1. ledna 2013. Zájemci o účast v účastnických fondech si mohou zvolit, do čeho má účastnický fond jejich prostředky investovat. Strategie investování může být účastníky změněna kdykoliv. Za přicházející peníze jsou ve všech účastnických fondech obstarávány podíly na majetku tzv. penzijní jednotky. Účastnické fondy mají povinnost každý den zveřejňovat ceny penzijních jednotek. Růst či klesat může podíl na majetku fondu. Tyto fondy negarantují nezáporné zhodnocení, což je považováno za nevýhodu.

Nově vzniklé účastnické fondy volí agresivnější strategie investování, tím pádem je u těchto fondů větší pravděpodobnost mnohem vyššího zhodnocení vložených prostředků než v transformovaných fondech, které se drží konzervativnější strategie investování, která tak přináší nižší míru zhodnocení prostředků.

3.7.1 Doplnkové penzijní spoření

Ti, kteří uzavřeli smlouvu na nové doplňkové penzijní spoření, tak získali možnost vyšších výnosů z naspořených prostředků. Strategie investování u nových doplňkových penzijních spoření není tolik konzervativní jako strategie dřívějších penzijních fondů. Právě z důvodu zvolené strategie je pravděpodobné, že se prostředky účastníků mohou zhodnotit mnohem více než v transformovaných fondech s konzervativní strategií investování. U těchto vyšších výnosů se předpokládá, že budou dlouhodobě odolné vůči inflaci. Nevýhodou však je, že investiční riziko je na bedrech účastníků. Smlouva o doplňkovém penzijním spoření se dá uzavírat od 1. ledna 2013. Všichni, kteří dosud nespořili ve třetím pilíři, a chtějí teď začít spořit touto formou na stáří, spoří pomocí nového doplňkového penzijního spoření.

Účastník DPS

Doplňkové penzijní spoření si může uzavřít fyzická osoba, která je plnoletá, tedy má více jak 18 let. Tato osoba má povinnost uzavřít smlouvu s penzijní společností o doplňkovém penzijním spoření. Ti, kteří si uzavřou smlouvu o DPS u nějaké penzijní společnosti, nesmí si ji uzavřít u jiné společnosti. Nesmí tedy platit více příspěvků.

Vznik smlouvy DPS

Den, kdy vzniká smlouva nesmí být dříve než den, kdy byla smlouva uzavřena. Smlouva o DPS obsahuje účastníkem zvolenou strategii spoření. Není to definitivní volba, můžeme ji změnit. Nejdříve další měsíc po měsíci, kdy došlo k začátku vyplácení ze smlouvy o DPS, nebo po tom, co pozastavíme platbu příspěvků, máme možnost uzavřít smlouvu další, novou.

Určená osoba

Určenou nebo-li oprávněnou osobou může být jen fyzická osoba, popřípadě více osob. Musí o nich být uvedeny údaje jako: jméno, příjmení, rodné číslo popřípadě datum narození. Jedná se o povinné údaje. Další údaje, které musí být zveřejněny je adresa bydliště v České republice popřípadě adresa bydliště, které se nachází mimo území České republiky. Dále je uváděn vztah osob, zdá se jedná o příbuzného. V případě, že dochází k dědění mezi více osob, bývá uváděn také podíl. Pokud není podíl stanoven, dochází k rozdělení mezi určené osoby rovným dílem. Určená osoba dle smlouvy musí být nejpozději do 2 měsíců ode dne, kdy došlo k úmrtí účastníka obeznamena penzijní společností o této skutečnosti.

3.8 Daňové úlevy

Daňová zvýhodnění jsou shodná jak pro účastníky transformovaného fondu tak i nového účastnického fondu. Daňové úlevy mají účastníci a také zaměstnavatelé.

3.8.1 Daňové úlevy účastníků

Účastníci třetího pilíře si mohou od základu daně z příjmů odečíst sumu zaplacených příspěvků na penzijní připojištění, případně příspěvků na doplňkové penzijní spoření. Nejdříve ovšem musí od této sumy odvedených příspěvků odečíst částku 12 000 Kč (v loňském roce se příspěvky snižovaly o 6 000 Kč). 12 000 Kč je nejvyšší možná částka, o kterou se dá daňový základ redukovat. Částka, kterou nám na naše spoření přispěje náš zaměstnavatel, do ročního úhrnu 24 000 Kč je naprosto osvobozena.⁷

⁷ Osvobozena od daně z příjmů, a zároveň sociálního a zdravotního pojištění

3.8.2 Daňové úlevy zaměstnavatelů

Peněžní prostředky, které zaměstnavatel přispěl, do celkové roční sumy 24 000 Kč na jednu osobu, jsou pro něj výhodné, jelikož má možnost je použít jako daňově uznatelné výdaje. Výhoda spočívá v tom, že z daňově uznatelných výdajů se neplatí žádné zdravotní ani sociální pojištění.

3.9 Dávky

3.9.1 Dávky před zavedení penzijní reformy

Peněžní prostředky, které účastníci vložili před zavedením penzijní reformy do penzijního fondu, jim byly vyplaceny následujícími dávkami:

Penze

Jednalo se periodickou výplatu peněžních prostředků po danou dobu. Účastníci měli možnost čerpat penzi:

Starobní

Podmínkou bylo dosažení věku, který byl určen v penzijním plánu. Aby měl pojištěný nárok na starobní penzi, musel oslavit své 50. narozeniny.

Invalidní

Podmínkou bylo přiznání účastníkovi invalidního důchodu.

Výsluhovou

Podmínkou bylo uplynutí doby penzijního připojištění, tato doba byla uvedena v penzijním plánu. Doba trvání penzijního připojištění musela trvat, alespoň 15 let.

Pozůstalostní

Podmínkou byla smrt osoby, která měla uzavřenou smlouvu o penzijním připojištění. Na pozůstalostní penzi měla nárok osoba, kterou si určil pojištěný ve smlouvě o penzijním připojištění.

Jednorázové vyrovnání

Na tuto dávku z penzijního připojištění má pojištěný, které se odstěhuje z České republiky, tedy přestane mít trvalý pobyt na území ČR,

Odbytné

Na tuto dávku mají nárok ti, kteří platili příspěvky minimálně 1 rok a smlouva o penzijním připojištění byla zrušena výpovědí či dohodou, tedy pokud nepobíral penzi z penzij. připojištění nebo nebyly jeho prostředky převedeny do konkurenčního penzijní fondu.

3.9.2 Dávky po zavedení penzijní reform

Peněžní prostředky, které účastníci do penzijní společnosti vložili, jim jsou po určité době vyplaceny formou:

Starobní penze na určenou dobu

Aby měl účastník nárok na tuto penzi právo, musí mít alespoň 60 let a dobu, po kterou spořil, musí překročit 60 měsíců, to je 5 let. Účastník má možnosti zvolit si výši, množství a frekvenci splátek. Spláčet musí minimálně jednou za čtvrt roku. Má možnost vybrat si velikost a množství splátek, a to dopočítáním do období výplaty, nebo dopočítáním do velikosti splátek.

Invalidní penze na určenou dobu

Pro vyplácení invalidní penze na určenou dobu musí být účastník spoření invalida třetího stupně. Aby měl účastník na tuto dávku nárok musí odvádět příspěvky na spoření alespoň 36 měsíců tj. 3 roky. Zbylé předpoklady pro výplatu dávek jsou stejné jako u předchozí starobní penze na dobu určenou.

Jednorázové vyrovnání

Účastník, který má zájem, vybrat si naspoření prostředky jednorázovou dávkou, musí být starší 60 let a prostředky střídat delší dobu než je 5 let. U jednorázového vyrovnání je možnost kombinace s nějakou jinou dávkou. Tento typ vyrovnání je vydán účastníkovi do konce kalendářního čtvrtletí, který je po měsíci, kdy jsme odvedli poslední platbu.

Odbyté

Zájemci o odbytné musí shromážďovat své prostředky dobu delší než 2 roky. Odbytné penzijní společnosti vyplatí do jednoho měsíce ode dne doručení žádost oprávněné osoby o jeho výplatu.⁸

Úhrada jednorázového pojistného pro doživotní penzi

Účastníci, který mají zájem o vyplacení své dávky takovou formou, musí být starší 60 let a prostředky střídat alespoň 5 let. Zvláštností je, že vyplacení této dávky je uskutečňováno pomocí, účastníky zvolenou, pojišťovnou.

Penzijní společnost má povinnost písemně oznámit účastníkům do 3 dnů, od podání jejich dotazu, jaká je aktuální výše naspořených peněz. Po tomto sdělení účastníci uzavřou smlouvu s pojišťovnou, kterou si sami vybrali. Penzijní společnost obdrží smlouvu, uzavřenou mezi jimi a pojišťovnou, od samotných účastníků a na základě té, jim vyplatí na konto pojišťovny jednorázové pojistné. PS musí tyto prostředky převést na účet pojišťovny nejpozději do konce následující měsíce.

Situace, kdy jsou dávky vypláceny v periodických intervalech (v neklesající výši), se nazývá doživotní penze. Dávky musí být poskytovány do konce života a v intervalu minimálně jednou za 3 měsíce.

Úhrada jednorázového pojistného pro penzi na přesně stanovenou dobu s přesně stanovenou výší důchodu

Jako u předchozích dávek je podmínkou mít minimálně 60 let a prostředky střídat alespoň 5 let. Výplatu této dávky zajišťují pojišťovny. Tento důchod je charakteristický naprosto přesnou velikostí důchodu a určenou dobou pro výplatu této dávky. Zájemci o tuto dávku musí podniknout stejné kroky jako u dávky jednorázového pojistného pro doživotní penzi.

⁸ § 25 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření

4 Srovnání penzijních fondů

Jednotlivé penzijní fondy v České republice jsou si v mnoha ohledech dost podobné, ať už se jedná o vývoj míry zhodnocení, kdy v době ekonomické krize převážná většina penzijních fondů zhodnocovala prostředky 0 %. Dalším společným znakem, který u nich můžeme nalézt je skladba portfolia. Největší zastoupení v portfoliu penzijních fondů mívají právě dluhopisy. Co je určitě odlišné mezi jednotlivými penzijní fondy je počet účastníků, některé penzijní fondy jsou více oblíbené a jiné méně.

Následující kapitola obsahuje analýzu vývoje zhodnocení prostředků v letech 2000 – 2012 jednotlivých penzijních fondů, počtu účastníků a portfolií penzijních fondů. Na konci kapitoly jsou vypočítány výše penzí při zapojení se do jednotlivých pilířů penzijní reformy, která byla v letošním roce zavedena.

4.1 Vývoj zhodnocení prostředků u jednotlivých penzijních fondů v letech 2000 - 2012

Tabulka 4.1 zobrazuje vývoj zhodnocení prostředků v jednotlivých penzijních fondech za posledních 12 let.

Tabulka 4.1 Vývoj zhodnocení prostředků u jednotlivých PF v letech 2000 – 2012

Penzijní fond	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
AEGON PF, a.s.	0	0	0	0	0	0	0	4,5	3,5	2,1	2,11	1,6	2,46
Allianz PF, a.s.	3,8	4,36	3,71	3	3	3	3,11	3	3	3,1	3	2,69	1,75
AXA PF, a.s.	4,1	4,25	3,41	3,36	3,1	3,7	2,5	2,2	0	2	1,47	1,47	1,41
ČSOB PF Progres, a.s.	5,62	3,9	4,26	4,3	5,3	5	2,3	2,4	0,02	1	0	0	0
ČSOB PF Stabilita, a.s.	4,2	3,2	3	2,3	4,3	4	2,8	2,4	0,05	1,37	1,49	1,71	2,1
Generali PF, a.s.	3,6	4,6	4,1	3	3	3,81	3,74	4,1	2	2,4	2,1	0,3	1,26
ING PF, a.s.	4,4	4,8	4	4	2,5	4,2	3,6	2,5	0,04	0,1	2,1	2,1	2,13
PF České pojišťovny, a.s.	4,5	3,8	3,2	3,1	3,5	3,8	3,3	2,4	0,2	1,2	2	1,5	2,41
PF České spořitelny, a.s.	4,2	3,8	3,5	2,64	3,74	4,03	3,04	3,1	0,4	1,28	2,34	2,07	1,78
PF Komerční banky, a.s.	4,89	4,4	4,63	3,4	3,5	4	3	2,3	0,58	0,24	2,23	2	1,8

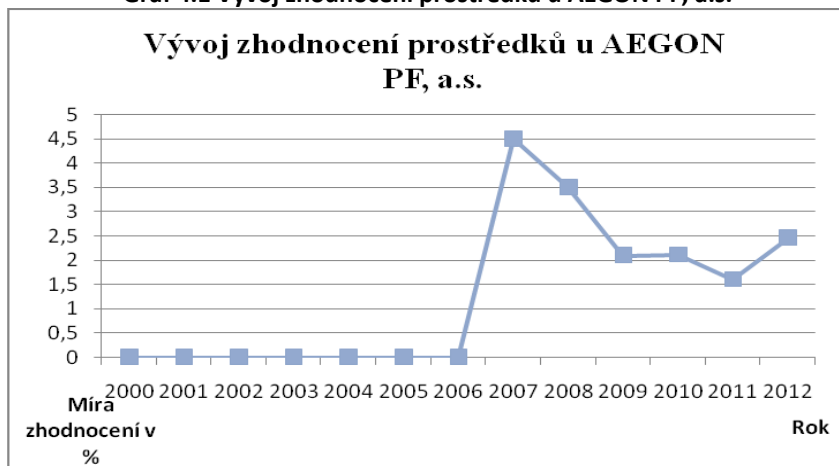
Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2 AEGON Penzijní fond, a.s.

Z Grafu 4.1 je zřejmé, že tento penzijní fond působí na trhu až od roku 2007. Vyvinul se z životní pojišťovny, která v té době fungovala dva roky na českém finančním trhu. V roce 2007, tedy na začátku jeho působení dokázal fond zhodnotit prostředky klientů na 4,5 %. V dalších letech míra zhodnocení poklesla, což můžeme zdůvodnit finanční krizí, která

zasáhla celou ekonomiku. Ale i přesto v porovnání s ostatními fondy, v době finanční krize si tento nový fond vedl dobře a zhodnotil prostředky na 3,5 % v následujícím roce. V dalších letech se fond držel na hranici 2 % a dodnes zhodnocuje své prostředky poměrně rovnoměrně.

Graf 4.1 Vývoj zhodnocení prostředků u AEGON PF, a.s.

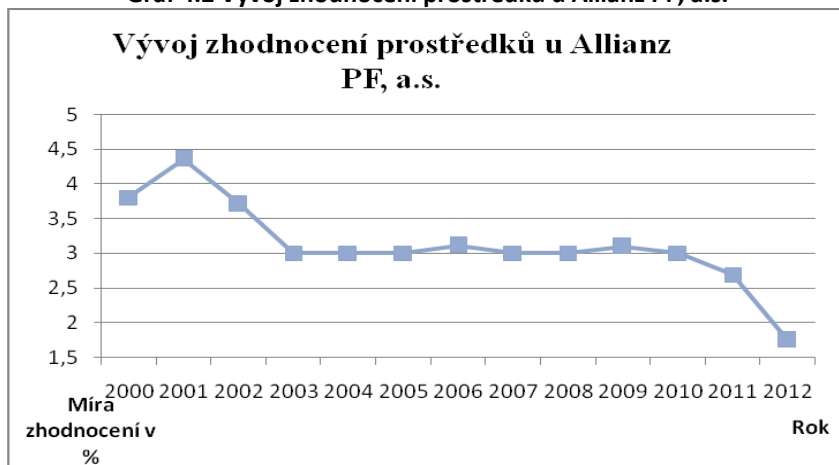

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.1 Allianz Penzijní fond, a.s.

Tento penzijní fond zhodnocuje své prostředky v poměrně stabilní výši. Nejvyššího zhodnocení dosáhl v roce 2001 a to zhodnocení 4,36 %. V letech 2003 – 2010 se držela míra na 3 %, ovšem v roce došlo k mírnějšímu poklesu. V loňském roce činila míra zhodnocení prostředků pouhých 1,75 %.

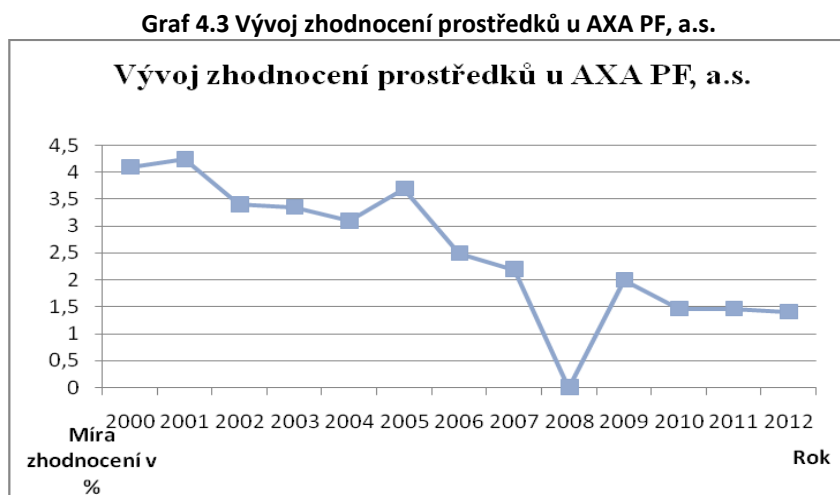
Graf 4.2 Vývoj zhodnocení prostředků u Allianz PF, a.s.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.2 AXA Penzijní fond, a.s.

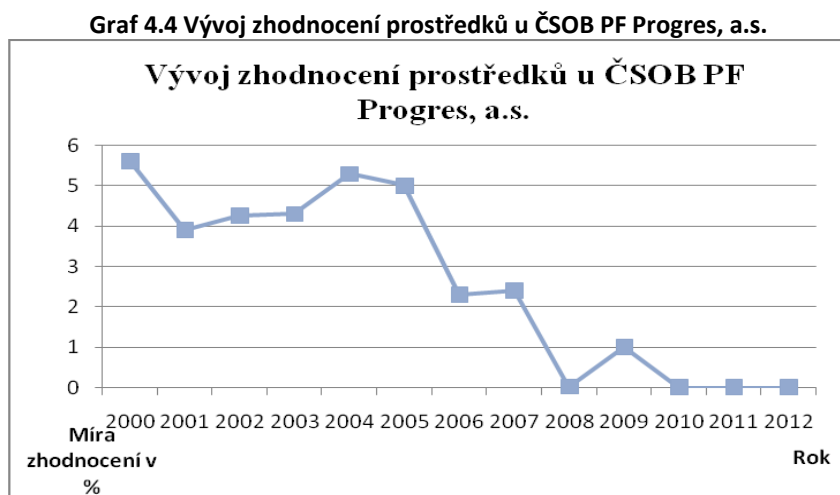
Zhodnocení tohoto fondu se průměrně pohybuje ve výši 5 %. V roce 2008 zhodnocení fondu kleslo až na 0 % a od roku 2009 začlo zase šplhat vzhůru a vyšplhalo se až na 2 %. V letech 2010 – 2011 byl zaznamenán mírný pokles, ale míra zhodnocení se drží na 1,5 %.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.3 ČSOB Penzijní fond Progres, a.s.

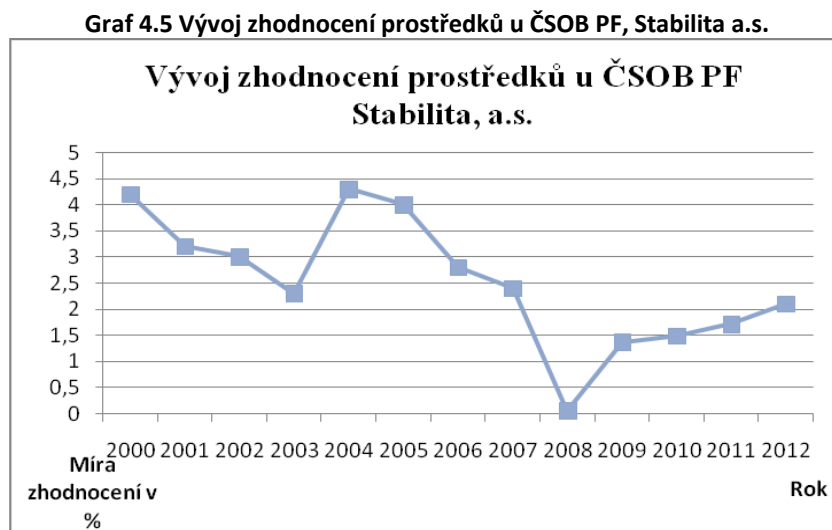
Penzijní fond dosáhl nejvyššího zhodnocení v roce 2004 a 2005, bylo to zhodnocení až nad 5 %. Od roku 2005 začala míra zhodnocení klesat, v roce 2008 klesla dokonce na 0 %. Po tom roce začala opět stoupat a držela se stabilní míry 1 %. Ovšem v roce 2011 byl tento fond sloučen s Penzijním fondem ČSOB Stabilita, a.s.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.4 ČSOB Penzijní fond Stabilita, a.s.

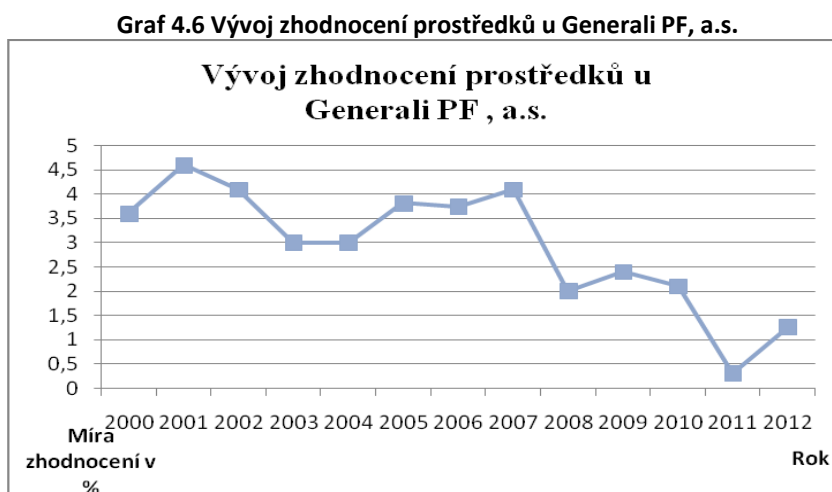
Míra zhodnocení tohoto fondu od roku 2000 do roku 2003 klesala, až v roce 2004 se vystoupala na 4,5 %. Od tohoto roku se zase zhodnocení prostředků vyvíjelo negativně, v roce 2008 bylo dokonce 0 %. Od tohoto roku se míra zhodnocení neustále zvyšuje.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.5 Generali penzijní fond, a.s.

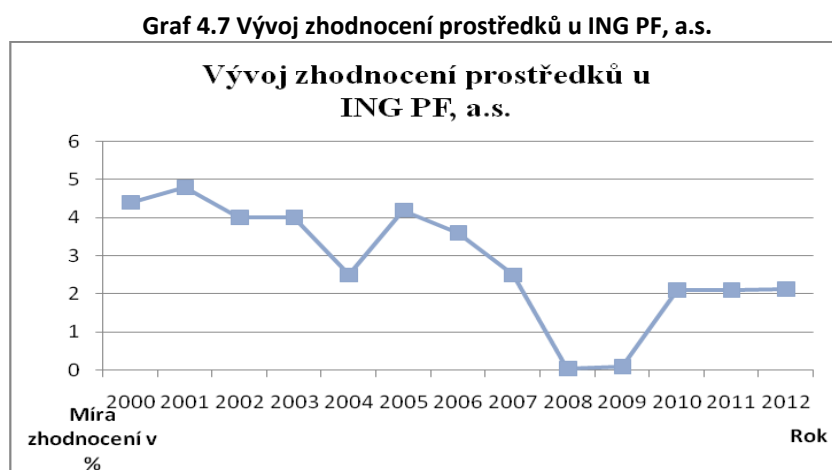
Nejvyššího zhodnocení prostředků dosáhl fond v roce 2001 a to 4,6 %, dále v letech 2002 a 2007 se míra zhodnocení pohybovala nad hranicí 4 % zhodnocení prostředků. Tento penzijní fond ani tak netrpěl v dobré krizi, kdy se výše zhodnocení pohybovala v rozmezí 2 % - 2,5 %, ovšem od roku 2010 začala míra zhodnocení rapidně klesat a v roce 2011, byla na nejnižší 0,3 % zhodnocení, což je v historii tohoto fondu nejméně.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.6 ING Penzijní fond, a.s.

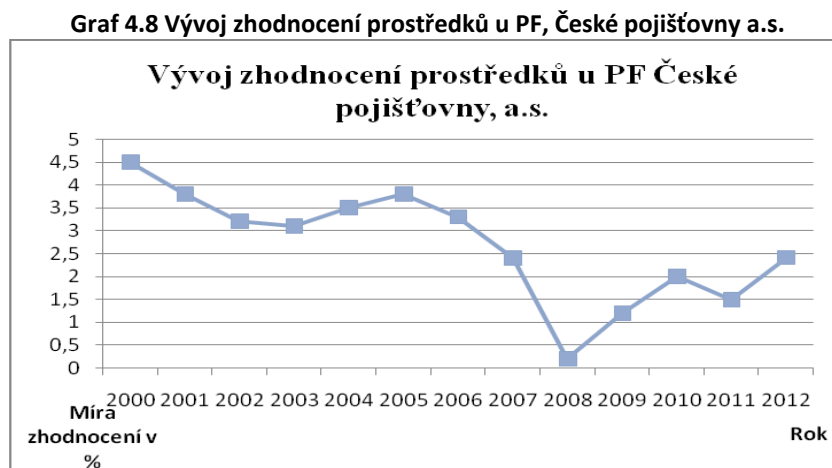
ING Penzijní fond, a.s. je považován za jeden z dlouhodobě nejlépe zhodnocených fondů na trhu. Průměrné zhodnocení fondů je nějakých 5,21 % ročně. Průměr ostatních penzijních fondů je 4,4 %. U tohoto fondu můžeme vidět pokles o 1,5 p.b. z roku 2003 na 2004. Ovšem v roce 2005 se hodnota zase vrátila na zhodnocení 4 %. Míra zhodnocení se pohybovala dokonce mírně nad 0 v roce 2008 a v roce 2009. Od roku 2010 je vývoj zase stabilní pohybující se kolem 2 %.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.7 Penzijní fond České pojišťovny, a.s.

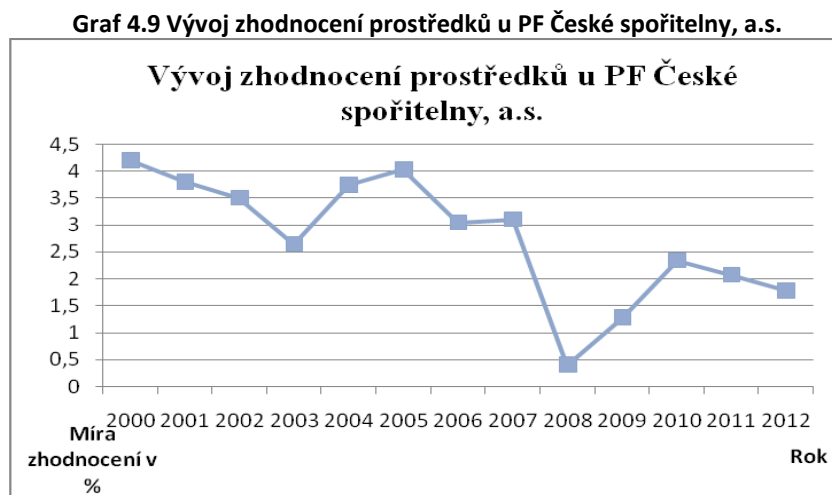
Průměrná roční míra zhodnocení tohoto fondu je 4,6 %, což je v porovnání ostatními nízká míra zhodnocení. Od roku 2005 jsem zaznamenali mírnější pokles zhodnocení, který výustil v době krize v roce 2008 až zhodnocením 0,2 %. Další roky už však byly pozitivnější. Tento fond je poměrně konzervativní.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.8 Penzijní fond České spořitelny, a.s.

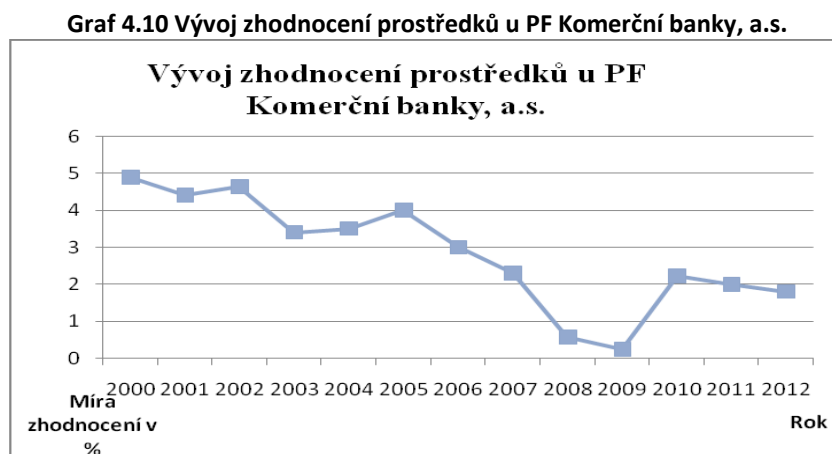
Tento fond není příliš úspěšný. Krize v roce 2008 jej zasáhla také jako ostatní fondy. Průměrná roční míra zhodnocení od roku 1995 do roku 2010 se pohybuje kolem 4 %. Ostatní penzijní fondy dokážou za stejných podmínek nabídnout průměrného ročního zhodnocení až 5,2 % a 5,5 %.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.2.9 Penzijní fond Komerční banky, a.s.

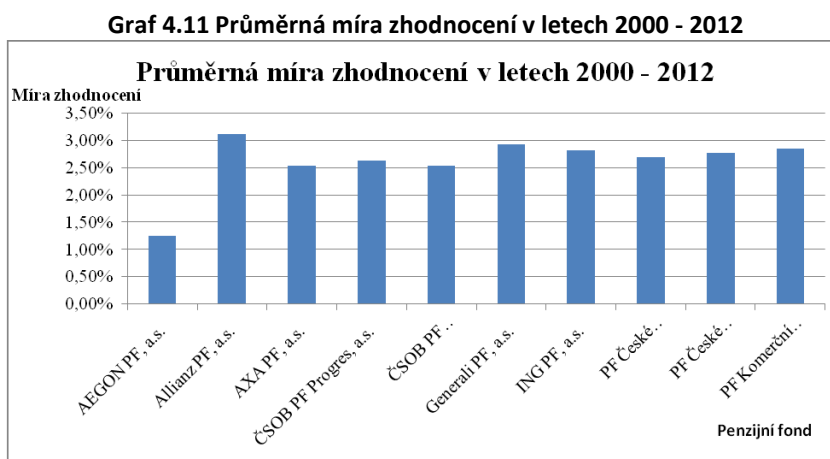
Ani tento fond není žádnou výjimkou, tím, že by jej krize nezasáhla. Nejlépe se Penzijnímu fondu Komerční banky, a.s. dařilo v letech 2000 – 2002. V roce 2003 jsme zaznamenali mírnější pokles a pak zase stabilní vývoj. V roce 2005 začla míra zhodnocení klesat a klesala až do roku 2009 na minimum 0,24 %.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

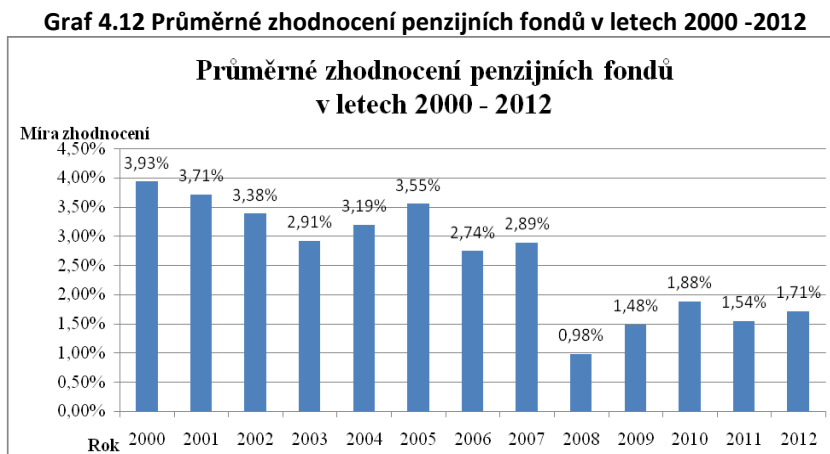
4.3 Průměrná míra zhodnocení prostředků účastníků v letech 2000 až 2012

Jak je viditelné z Grafu 4.11 průměrná míra zhodnocení prostředků účastníků se v posledních 12 letech, vyvíjely poměrně rovnoměrně. Nejvyššího zhodnocení dosáhl Allianz penzijní fond, a.s. a to 3,12 %. Ostatní fondy se pohybovaly v rozmezí 2,5 % až 3 %. Nejmenšího zhodnocení dosáhl AEGON Penzijní fond, a.s. s zhodnocením 1,25 %.

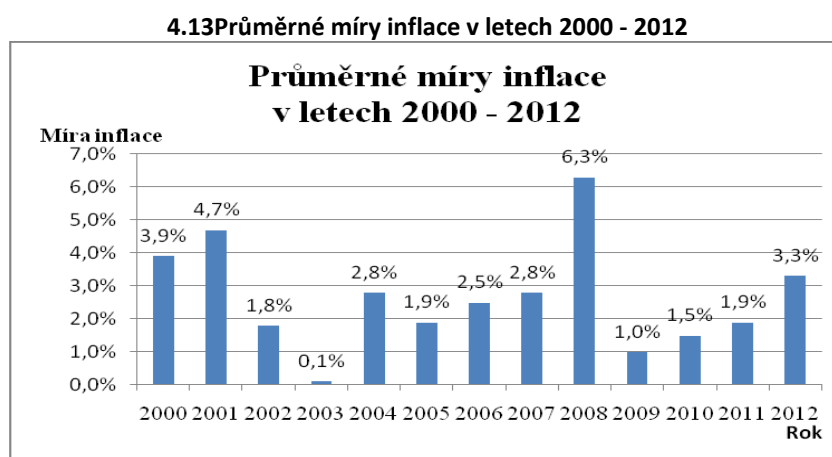
Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

Z Grafu 4.12 vychází, že nejvyššího průměrného zhodnocení dosahovaly penzijní fondy v roce 2000 s 3,93 %. Po roce 2000 následoval mírný pokles až do roku 2003, kdy opět míra zhodnocení začala růst. Druhého nejvyššího zhodnocení bylo dosaženo v roce 2005, a to 3,55 %, pak však míra zhodnocení začala opětovně klesat. Nejrazantnější pokles byl zaznamenán z roku 2007 na rok 2008. V roce 2008 činila míra zhodnocení 0,98 %. Po tomto slabším období se míra zhodnocení začala opět zvyšovat.

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

V Grafu 4.13 jsou zobrazeny průměrné míry inflace v letech 2000 – 2012. Nejnížší inflace byla v roce 2003, a to pouhých 0,1 %. Nejvyšší míry inflace bylo dosaženo v roce 2008, a to 6,3 %. Při porovnání průměrných měr inflace a průměrného zhodnocení penzijních fondů zjistíme, jak je, či není spojení formou penzijního připojištění výhodné či není.

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace, vlastní zpracování

4.4 Počet aktivních účastníků na trhu

Tabulka 4.2 Počet aktivních účastníků na trhu k 31. 12. 2012

Penzijní fond	Počet účastníků	Prostředky evidované ve prospěch účastníků v mil. Kč
AEGON PF, a.s.	101 387	4 593
Allianz PF, a.s.	486 445	20 421
AXA PF, a.s.	438 430	30 853
ČSOB PF Stabilita, a.s.	732 428	28 855
Generali PF, a.s.	76 399	3 576
ING PF, a.s.	405 393	24 614
PF České pojišťovny, a.s.	1 280 079	59 259
PF České spořitelny, a.s.	1 058 852	42 521
PF Komerční banky, a.s.	571 002	31 902
Suma	5 150 415	246 594

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

Z Grafu 4.14 je zřejmé, že největší podíl na trhu v počtu aktivních účastníků má Penzijní fond České pojišťovny, a.s. a to podíl $\frac{1}{4}$ na trhu, tedy nejčastěji s tímto fondem zájemci o penzijní připojištění uzavírají smlouvy.

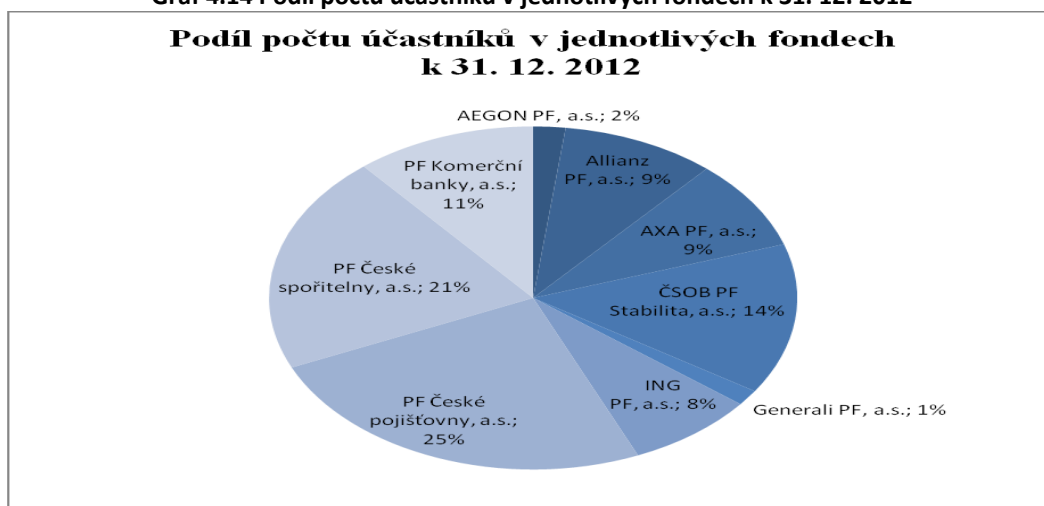
S odstupem čtyř procentních bodů se na druhé místo staví PF České spořitelny, a.s. Tento fond má na trhu 21 % počtu aktivních účastníků na trhu.

Na třetím místě je ČSOB PF, a.s. s necelými 14 %, tento podíl na trhu je oproti prvním dvěma fondům dost málo.

Nejméně účastníků, a to pouhé 1 % z celkového počtu má Generali PF, a.s. Na druhém místě s nejnižším počtem účastníků je AEGON PS, a.s. s pouhými 2 %.

Průměrné tempo růstu počtu účastníků za rok 2000 – 2012 se pohybuje na hranici 11,97 %.

Graf 4.14 Podíl počtu účastníků v jednotlivých fondech k 31. 12. 2012

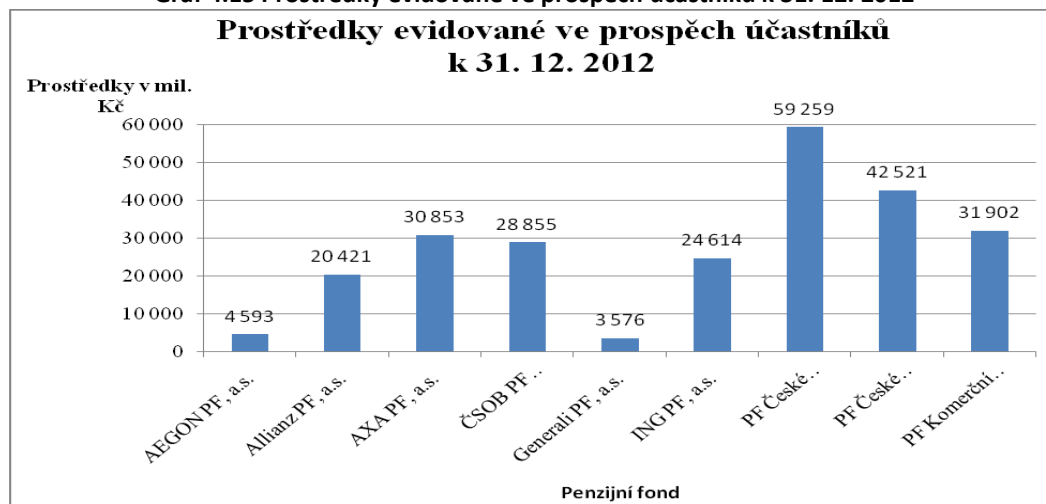

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.5 Prostředky ve prospěch účastníků k 31. 12. 2012

Největší hodnotu prostředků ve prospěch účastníků k 30. 6. 2012 má Penzijní fond České pojišťovny, a. s. 59 259 mil. Kč. Následuje jej Penzijní fond České spořitelny, a. s. s 45 521 mil. Kč. a Penzijní fond Komerční banky, a. s. s 31 902 mil. Kč. S nejmenší hodnotou pak vystupuje Generali penzijní fond, a.s. 3 576 mil. Kč a AEGON Penzijní fond, a. s. s 4 593 mil. Kč. Můžeme vidět souvislost s počty účastníků v jednotlivých fondech. Čím méně účastníků, tím jsou menší prostředky účastníků, jde o přímou úměru.

Graf 4.15 Prostředky evidované ve prospěch účastníků k 31. 12. 2012

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.6 Portfolio českých penzijních fondů k 31. 12. 2012

Portfolio

Portfolio představuje, do jakých cenných papírů, nemovitostí či bank penzijní fond investuje. Ze zákona jsou však stanoveny určité podmínky. Podle poslední statistiky Asociace penzijních fondů v České republice české penzijní fondy investují nejvíce do dluhopisů, dále pak do pokladničních poukázek a v neposlední řadě ukládají investované prostředky na účty a termínované vklady. Nejmenší část majetku penzijních fondů je investována do podílových listů, nemovitostí a podílových listů.

Všechny penzijní fondy hospodaří s příspěvky účastníků a států, jak stanovil zákon. Fondy mají možnost nakupovat státní, soukromé dluhopisy, hypoteční zástavní listy. Do akcií a podílových fondů mohou investovat však nejvýše 1/4 majetku, který fond vlastní. Nejvýše 5 % z majetku může být investováno do nemovitostí a movitých věcí. Neomezené množství majetku může být investováno na účtech bank. Je zde však zákonem stanovená podmínky, a to, že u jedné banky může být investováno maximálně 10 % z majetku penzijní fondu. Investování do zahraničí a do státních dluhopisů v členských zemích OECD je bez omezení.

Tabulka 4.3 Portfolio českých penzijních fondů k 31. 12. 2012

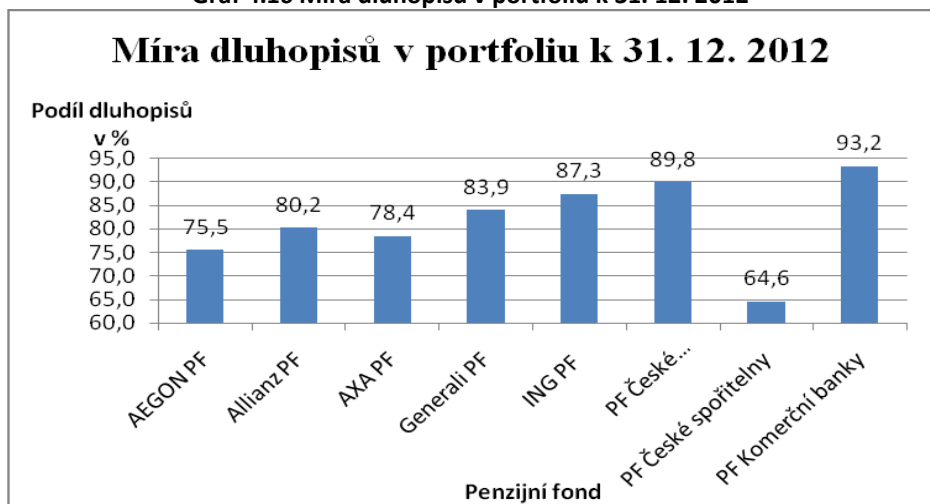
Penzijní fond	Dluhopisy v mil. Kč	Pokladniční poukázky v mil. Kč	Akcie v mil. Kč	Podílové listy v mil. Kč	Nemovitosti v mil. Kč	Peníze na termínovaných účtech v mil. Kč	Ostatní v mil. Kč
AEGON PF, a.s.	4 054	507	0	0	0	517	293
Allianz PF, a.s.	18 016	3 304	0	83	0	282	784
AXA PF, a.s.	27 093	0	372	1 666	1 846	2 785	778
ČSOB PF Progres, a.s.	30 887	0	71	0	5	774	457
ČSOB PF Stabilita, a.s.	3 325	455	0	0	0	109	72
Generali PF, a.s.	23 270	299	0	0	0	2 527	559
ING PF, a.s.	60 840	1 997	31	248	0	3 687	940
PF České pojišťovny, a.s.	29 339	0	107	1 370	0	13 958	672
PF České spořitelny, a.s.	32 520	0	0	0	0	2 021	342
PF Komerční banky, a.s.	229 344	6 562	581	3 367	1 851	26 660	4 897

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.6.1 Zastoupení dluhopisů v portfoliu

Z Grafu 4.16 je viditelné, že do dluhopisů investují všechny penzijní fondy nadpoloviční většinu svých prostředků. Největší podíl dluhopisů v portfoliu má PF Komerční banky, a.s. a to ve výši 93,2 % ze svého majetku, na druhém místě se drží PF České pojišťovny, a.s. s 89,8% a v těsném závěsu je za nimi s 87,3 % ING PF, a.s.

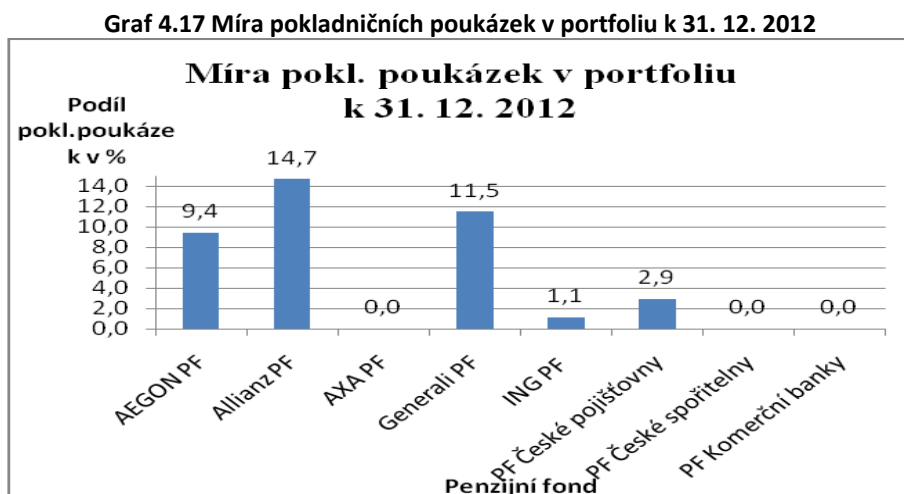
Graf 4.16 Míra dluhopisů v portfoliu k 31. 12. 2012

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.6.2 Zastoupení pokladničních poukázek v portfoliu

Do pokladničních poukázek investují penzijní fondy po dluhopisech taky nejčastěji. Největší míru investovanou do těchto cenných papírů má Allianz PF, a.s. a to 14,7 % ze svého majetku. Generali PF, a.s. investuje do pokladničních poukázek 14,7 %. Na třetím místě je ING PF, a.s., který ve svém portfoliu má 11,5 % v pokladničních poukázkách. Naopak některé fondy ani ve svém portfoliu do této možnosti investování prostředky nekládají, jsou to například AXA PF, a.s., PF České spořitelny, a.s. a PF Komerční banky, a.s.

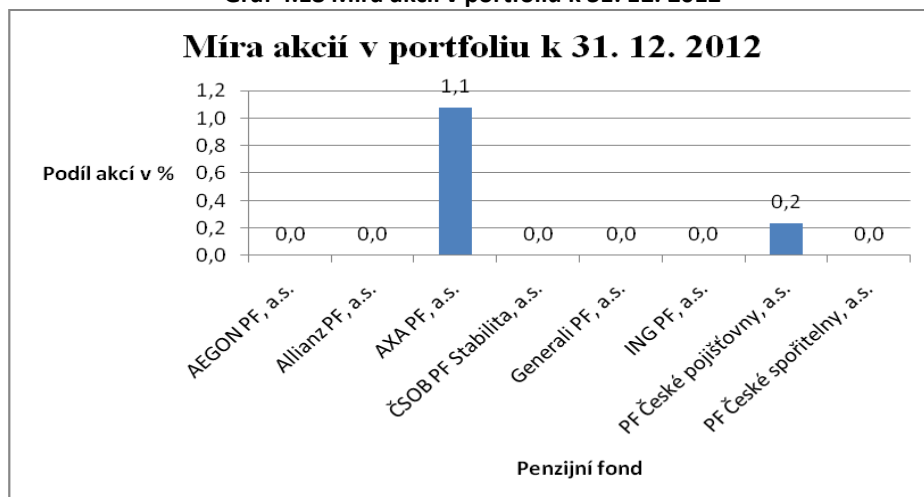

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.6.3 Zastoupení akcií v portfoliu

Do akcií investují fondy jen výjimečně, jak můžeme vidět v Grafu 4.18. Ve svém portfoliu mají prostředky vložené do akcií pouze tyto penzijní fondy, a to AXA PF, a.s. a PF České pojišťovny, a.s.

Graf 4.18 Míra akcií v portfoliu k 31. 12. 2012

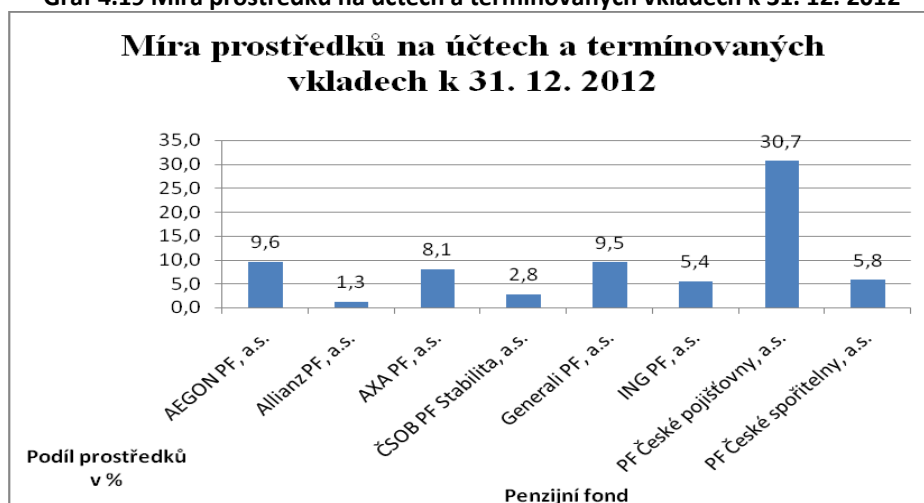

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.6.4 Zastoupení prostředků na účtech a termínovaných vkladech v portfoliu

Prostředky účastníků fondů jsou často ukládány na účty do bank a na termínované vklady. Až 30,7 % takto uložených prostředků fondu má PF České pojišťovny, a.s. Následuje jej s 9,6 % AEGON PF, a.s. Hned za ním se drží Generali PF, a.s., který má v bance popřípadě na termínovaných účtech uloženo 9,5 % ze svého majetku. Nejméně má v bankách investován Allianz PF, a.s. pouhých 1,3 % svého majetku, pak také ČSOB Stabilita PF, a.s. s 2,8 % a ING PF, a.s. 5,4 % svého majetku.

Graf 4.19 Míra prostředků na účtech a termínovaných vkladech k 31. 12. 2012

Zdroj: www.apfcr.cz, vlastní zpracování

4.7 Odhadovaný výnos penzijních společností v roce 2013

V Tabulce 4.4 a Grafu 4.20 jsou zobrazeny vlastní odhady penzijních společností, nebo-li takové zhodnocení očekávají penzijní společnosti v letošním roce.

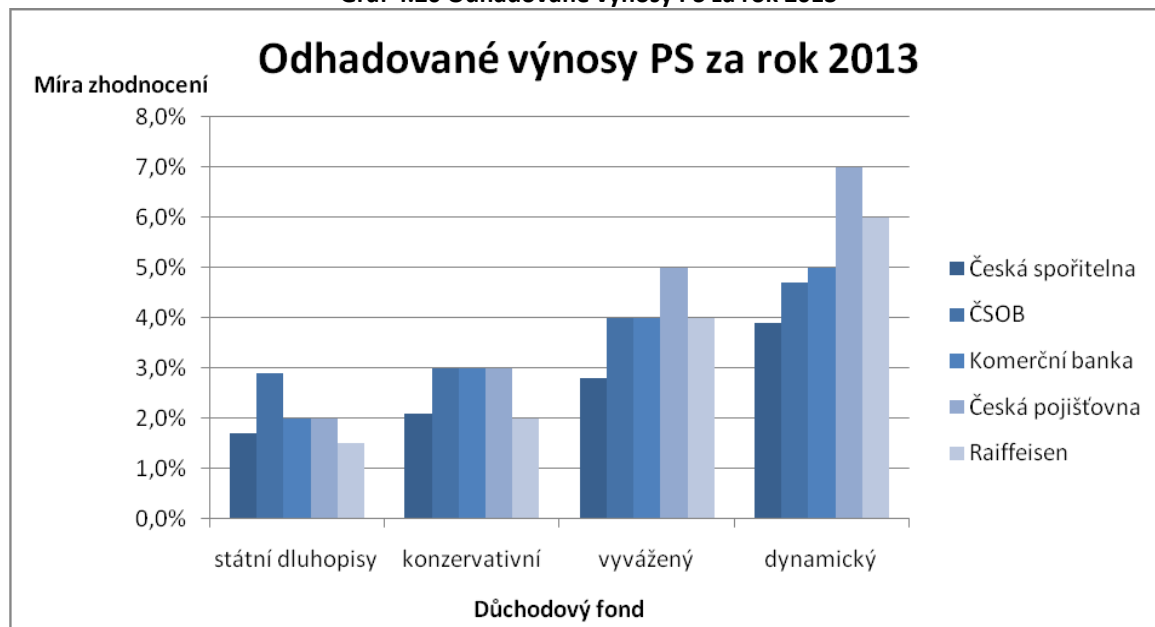
Tabulka 4.4 Odhadované roční výnosy (vlastní odhad PS)

důchodový fond	Penzijní společnost					
	Allianz	Česká spořitelna	ČSOB	Komerční banka	Česká pojišťovna	Raiffeisen
státní dluhopisy	-	1,7%	2,9%	2%	2%	1-2%
Konzervativní	-	2,1%	3%	3%	3%	1,5-3%
Vyvážený	-	2,8%	4%	4%	5%	3-5%
Dynamický	-	3,9%	4,7%	5%	7%	5-7%

Zdroj: Jan Vodička, 8. 2. 2013, Lidové noviny, vlastní zpracování

Z těchto údajů je viditelné, že neoptimističtější výsledky očekává Penzijní společnost České pojišťovny. A naopak PS České spořitelny má pesimističtější předpoklady oproti ostatním penzijním společnostem. Také na českém trhu nová PS Raiffeisen očekává své nejvyšší zhodnocení očekává u dynamického důchodového fondu. Samotná společnost nedokáže pořádně své výsledky na následující rok odhadnout, neboť je na tomto trhu poprvé.

Graf 4.20 Odhadované výnosy PS za rok 2013

Zdroj: Jan Vodička, 8. 2. 2013, Lidové noviny, vlastní zpracování

Z uvedené Tabulky 4.5 vidíme složení portfolia důchodových fondů, které očekávají penzijní společnosti v letošním roce. V důchodových fondech státních dluhopisů budou všechny penzijní společnosti investovat do státních dluhopisů a nástrojů peněžního trhu.

Zahraniční PS Raiffeisen se zaměří na státní dluhopisy zemí OECD. V konzervativním důchodovém fondu se opět většina společností zaměří na státní dluhopisy a nástroje peněžního trhu. Raiffeisen se rovněž zaměří na státní dluhopisy zemí OECD tak jako u důchodového fondu státních dluhopisů.

Ve vyváženém důchodovém fondu, který nabízí střední riziko investování se začíná investovat do akcií. Všechny fondy plánují investovat do akcií cca až 40 % prostředků. PS České spořitelny plánuje investovat až 25 % prostředků na cizích trzích.

V dynamickém důchodovém fondu plánuje většina společností investovat právě až 80 % prostředků do rizikových akcií, které by snad měly zajistit vyšší výnos. PS Raiffeisen se dokonce chce zaměřit pouze na investování do akcií.

Při porovnání portfolia loňského roku a plánovaného složení důchodových fondů letos vychází, že se portfolio příliš nezmění. Stále budou mít největší zastoupení v portfoliu důchodových fondů dluhopisy. Zvýší se však zastoupení akcií v portfoliích fondů.

Tabulka 4.5 Rozložení investic v důchodových fondech jednotlivých PS

Důchodový fond	Penzijní společnost					
	Allianz	Česká spořitelna	ČSOB	Komerční banka	Česká pojišťovna	Raiffeisen
státní dluhopisy	100 % CP s pevným výnosem	0 - 100 % peněžní trh a státní dluhopisy (peníze na účtech, termínovaná depozita, pokladniční poukázky)	90 % majetku do státních dluhopisů a nástrojů peněžního trhu	státní dluhopisy a peněžní trhu	české a zahraniční st. dluhopisy, pokladniční poukázky	státní dluhopisy se splatností 5 let, stát. dluhopisy zemí OECD
konzervativní	100 % CP s pevným výnosem	0 - 100 % peněžní trh a státní dluhopisy (peníze na účtech, termínovaná depozita, pokladniční poukázky)	dluhopisy a ostatní nástroje peněžního trhu	dluhopisy a peněžní trh zemí OECD	české a zahraniční st. dluhopisy, pokladniční poukázky	státní dluhopisy se splatností 5 let, stát. dluhopisy zemí OECD
Vyvážený	min 60 % CP s pevným výnosem, max. 40 % akcie	0 - 40 % akcie, 0 - 25 % cizí měna, zbytek peněžní trh a dluhopisy	až 40 % do akcií	vyvážený podíl akcií, dluhopisů a podílových listů	státní dluhopisy, kvalitní akcie	dluhopisy, akcie, CP emitované fondy kolektivního investování, akcie max. 40 %
Dynamický	min. 20 % CP s pevným výnosem, max 80 % akcie	0 - 80 % akcie, 0 - 50 % cizí měna, zbytek peněžní trh a dluhopisy	až 80 % do akcií	akcie a dluhopisy	akcie, státní dluhopisy	především akcie 80 %

Zdroj: Jan Vodička, 8. 2. 2013, Lidové noviny, vlastní zpracování

4.8 Změna výplaty po vstupu do druhého pilíře

Na ukázkou je zde spočítán rozdíl změny čisté mzdy, kterou dostane vyplacenou zaměstnanec s hrubou mzdou, pokud je bezdětný a neuplatňuje žádné jiné slevy, kromě slevy na poplatníka. Můžeme vidět, že se mu čistá mzda k výplatě sníží o 600 Kč, tedy o 2 % z hrubé mzdy, které si po zapojení do druhého pilíře spoří u penzijní společnosti

Tabulka 4.6 Změna výplaty po vstupu do druhého pilíře

I. pilíř			II. pilíř	
Hrubá mzda		30 000	Hrubá mzda	30 000
Sociální pojištění	6,5 % z HM	1950	Sociální pojištění	1950
Zdravotní pojištění	4,5 % z Hm	1350	Zdravotní pojištění	1350
2 % + 3 % z HM do penzijní společnosti	-	-	2 % + 3 % z HM do penzijní společnosti	600 + 900
SHM	1,34 * HM	40200	SHM	40200
Daň	15 % z SHM	6 030 Kč	Daň	6030
Sleva na poplatníka	-2070	-2070	Sleva na poplatníka	-2070
Daň po odečtení poplatníka	daň – sleva	3 960 Kč	Daň po po odečtení poplatníka	3960
Čistá mzda	HM - ZP - SP - daň po slevě	22 740 Kč	Čistá mzda	22 140

Zdroj: vlastní zpracování

V Tabulce 4.7 je pro srovnání výpočet čisté mzdy k výplatě, u osoby opět s 30 000 Kč hrubé mzdy, ovšem uplatňujícího slevu na poplatníka a zároveň slevu na děti, která činí 1117 Kč za jedno dítě. Opět je rozdíl ve 2 % z hrubé mzdy, tedy po zapojení se do druhého pilíře, dostaneme k výplatě o 600 Kč méně.

Tabulka 4.7 Změna výplaty po vstupu do druhého pilíře

I. pilíř			II. pilíř	
Hrubá mzda		30 000 Kč	Hrubá mzda	30 000 Kč
Sociální pojištění	6,5 % z HM	1 950 Kč	Sociální pojištění	1 950 Kč
Zdravotní pojištění	4,5 % z Hm	1 350 Kč	Zdravotní pojištění	1 350 Kč
2 % + 3 % z HM do penzijní společnosti	-	-	2 % + 3 % z HM do penzijní společnosti	600 + 900
SHM	1,34 * HM	40 200 Kč	SHM	40 200 Kč
Daň	15 % z SHM	6 030 Kč	Daň	6 030 Kč
Sleva na poplatníka	-2 070 Kč	-2 070 Kč	Sleva na poplatníka	-2 070 Kč
Daň po odečtení poplatníka	daň – sleva	3 960 Kč	Daň po odečtení poplatníka	3 960 Kč
Sleva na dvě 2 děti	2 * 1 117 Kč	1 726 Kč	Sleva na dvě 2 děti	1 726 Kč
Daň. povinnost / daň. bonus		2 234 Kč	Daň. povinnost / daň. bonus	2 234 Kč
Čistá mzda	HM - ZP - SP - daň po slevě	24 466 Kč	Čistá mzda	23 866 Kč

Zdroj: vlastní zpracování

4.9 Srovnání penze v prvním, druhém a třetím pilíři

V následující kapitole jsou porovnány výše penzí při rozdílných úrovních průměrných mezd při různých kombinacích zapojení do pilířů penzijního systému.

4.9.1 Penze při účasti pouze v I. pilíři

V Tab. 4.8 jsou spočítány státní penze při různých výších průměrných příjmů u muže narozeného v roce 1965. Tento muž by měl do penze jít v roce 2030, tedy v 65 letech.

Tabulka 4.8 Penze při účasti pouze v I. pilíři

I. pilíř			I. pilíř		
Rok narození	1965	1965	Rok narození	1965	1965
Průměrný příjem	20 000 Kč	30 000 Kč	Průměrný příjem	40 000 Kč	50 000 Kč
Odchod do důchodu	65 let v roce 2030	65 let v roce 2030	Odchod do důchodu	65 let v roce 2030	65 let v roce 2030
Počet let pojištění	45 let	45 let	Počet let pojištění	45 let	45 let
Osobní vyměřovací základ	20 000 Kč	30 000 Kč	Osobní vyměřovací základ	40 000 Kč	50 000 Kč
I. redukční hranice 11 389 Kč	11 389 Kč	11 389 Kč	I. redukční hranice 11 389 Kč	11 389 Kč	11 389 Kč
rozdíl (příjem - I. redukční hranice * 27 %)	2 325 Kč	5 025 Kč	II. redukční hranice 30 026 Kč	5 032 Kč	5 032 Kč
Vyměřovací základ (I. redukční hranice + rozdíl)	13 714 Kč	16 414 Kč	rozdíl (příjem - II. redukční hranice * 19 %)	1 896 Kč	3 795 Kč
Základní výměr	2 330 Kč	2 330 Kč	Vyměřovací základ	18 317 Kč	20 216 Kč
Procentní výměr (koeficient 1,5*počet let pojištění)	67,5	67,5	Základní výměr	2 330 Kč	2 330 Kč
Procentní výměra penze (0,675*VZ)	9 257 Kč	11 079 Kč	Procentní výměr	67,5	67,5
Měsíční důchod (% výměra + základní výměra)	11 587 Kč	13 409 Kč	Procentní výměra penze (0,675*VZ)	12 364 Kč	13 646 Kč
			Měsíční důchod	14 694 Kč	15 976 Kč
2% investuju jinam	400	600		800	1000
Doba investování	17 let	17 let		17 let	17 let
Míra zhodnocení	5%	5%		5%	5%
Naspořená hodnota	128 210 Kč	192 315 Kč		256 420 Kč	320 525 Kč
Na měsíc připadá (naspořená / 20 let / 12 měsíců)	534 Kč	801 Kč		1 068 Kč	1 336 Kč
Celková částka připadající na měsíc v penzi	12 121 Kč	14 211 Kč		15 762 Kč	17 311 Kč

4.9.2 Penze při účasti ve druhém pilíři

V Tab. 4.9 jsou vypočítány výše penzí při zapojení se muže do druhého pilíře. Pokud by muž měl průměrný roční příjem 50 000 Kč polepšil by si spořením na penzi až o 3 339 Kč. Částka, kterou muž v rámci druhého pilíře každý měsíc odvádí, činí 5 % z průměrného příjmu. Muži chybí ještě 17 let do odchodu do penze, proto tedy bude pomocí druhého pilíře spořit po tuto dobu a míra zhodnocení prostředků bude činit 5 % p.a. Muž si zvolil vyváženou strategii investování. Naspořené prostředky pak plánuje čerpat po dobu 20 let, tedy 240 měsíců.

4.9 Penze z I. a zároveň II. pilíře

II. pilíř - vyvážená strategie				
Mzda	20 000 Kč	30 000 Kč	40 000 Kč	50 000 Kč
Měsíčně naspoří 5 % z HM	1000	1500	2000	2500
Nyní je rok	2013	2013	2013	2013
Spořit budeme do	2030	2030	2030	2030
Počet let spoření	17 let	17 let	17 let	17 let
Míra zhodnocení prostředků 5 % p.a.				
Naspoří celkem	320 563 Kč	480 787 Kč	641 049 Kč	801 311 Kč
Čerpat bude 20 let	240 měsíců	240 měsíců	240 měsíců	240 měsíců
Na měsíc připadá (celková suma / 20 let * 12 měsíců)	1 336 Kč	2 003 Kč	2 671 Kč	3 339 Kč
Výše státního důchodu	12 121 Kč	14 211 Kč	15 762 Kč	17 311 Kč
Celková výše důchodu	13 457 Kč	16 214 Kč	18 433 Kč	20 650 Kč

4.9.3 Penze při zapojení do III. pilíře

V Tab. 4.10 jsou vypočítány výše penzí při zapojení se muže do třetího pilíře, systému penzijního připojištění. Jako měsíční úložku, jsme vždy pro srovnání, zvolili částku, kterou by muž odváděl v rámci druhého pilíře navíc, tedy 2 % z průměrného příjmu. Abychom mohli výsledky srovnávat, stanovili jsme, že muž bude také spořit po dobu 17 let. Předpokládáme zhodnocení 5 % a prostředky chceme taktéž čerpat po dobu 20 let.

4.10 Penze při zapojení do III. pilíře

III. pilíř				
Průměrná mzda	20 000 Kč	30 000 Kč	40 000 Kč	50 000 Kč
Měsíční úložka 2 % z HM	400 Kč	600 Kč	800 Kč	1 000 Kč
Státní příspěvek na měsíc	110 Kč	150 Kč	190 Kč	230 Kč
Doba spoření	17 let	17 let	17 let	17 let
Míra zhodnocení 5 %				
Celkové naše příspěvky	81 600 Kč	122 400 Kč	163 200 Kč	204 000 Kč
Celkové státní příspěvky	22 440 Kč	46 920 Kč	38 760 Kč	46 920 Kč
Celková suma po 17 letech	162 426 Kč	238 862 Kč	315 298 Kč	391 733 Kč
Na měsíc připadá (Celková suma / 20 let / 12 měsíců)	677 Kč	995 Kč	1 314 Kč	1 632 Kč
Celková výše důchodu s I. pilířem	12 798 Kč	15 206 Kč	17 076 Kč	18 943 Kč

Tabulka 4.11 shrnuje kombinace při účasti v jednotlivých pilířích. Jak z tabulky vychází, nejvyšší penzi muž získá při zapojení se do druhého a zároveň třetího pilíře. U muže vychází spoření v rámci třetího pilíře výhodněji.

4.11 Jednotlivé kombinace účasti v pilířích

Mzda	Penze			
	v I. pilíři	v I. a II. pilíři	v I. a III. pilíři	v I., II. a III. pilíři
20 000 Kč	12 121 Kč	13 457 Kč	12 798 Kč	14 133 Kč
30 000 Kč	14 211 Kč	16 214 Kč	15 206 Kč	17 210 Kč
40 000 Kč	15 762 Kč	18 433 Kč	17 076 Kč	19 747 Kč
50 000 Kč	17 311 Kč	20 650 Kč	18 943 Kč	22 282 Kč

Ovšem s rostoucí výší průměrného příjmu se zvyšuje výhodnost druhého pilíře. U osob s nižšími průměrnými příjmy je výhodnější spoření formou třetího pilíře. Z Tabulky 4.11 také vychází, že největší penzi by muž pobíral při účasti ve všech pilířích.

4.10 Souhrnné zhodnocení penzijní reformy a jejího dopadu na penzijní fondy a obyvatelstvo

Penzijní reforma byla zavedena 1. ledna 2013, zasáhla jak penzijní fondy, tak obyvatelstvo. Od začátku letošního roku pokud si spoříme ve třetím pilíři, můžeme spořit buď

v původních penzijních fondech (dnes transformovaných), nebo v nově vzniklých tzv. účastnických fondech. Zájemci o účast v transformovaných fondech si museli uzavřít smlouvu o penzijním připojištění do konce loňského listopadu.

U penzijního připojištění se po zavedení penzijní reformy změnila výše státních příspěvků a částky, u kterých je či není nárok na státní příspěvek. Od letošního roku můžeme získat měsíční státní příspěvek až 230 Kč při měsíční úložce 1 000 Kč. Ovšem nárok na státní příspěvek máme až při měsíční úložce 300 Kč.

V předchozích letech musely penzijní fondy ze zákona garantovat nezáporné zhodnocení prostředků účastníků. Tato povinnost zůstává i dnes transformovaným fondům. Z tohoto důvodu penzijní fondy volily spíše konzervativnější strategie investování. Míra zhodnocení prostředků klientů u penzijních fondů se často pohybovala na hranici inflace. Nově vzniklé účastnické fondy již volí dynamičtější a agresivnější strategie, které by měly přinést vyšší zhodnocení prostředků účastníků.

Další změnou, která postihla penzijní fondy je oddělení majetku, tzn. že majetek akcionářů je oddělen od majetku účastníků, pro klienty je to méně rizikovější. Zároveň se změnila výše daňových úlev.

Dále mají účastníci třetího pilíře od letošního roku možnost odejít do tzv. předdůchodu. Jedná se o odchod do penze v dřívějším věku, než je zákonem stanovená doba. Rozdíl předdůchodu a předčasné penze spočívá v tom, že u předdůchodu se nemám nekrátí výše penze jako je u to předčasné penze.

4.10.1 Penzijní reforma a její dopad na obyvatelstvo

Převážná část obyvatelstva České republiky se tváří negativně, když uslyší pojem penzijní reforma. Ať je to z důvodu, že jí nerozumí nebo z důvodu, že je na ně kladena větší zodpovědnost týkající se zabezpečení na stáří. Řadu obyvatel může také odrazovat penzijní průběh penzijních reforem v zahraničí - např. na Slovensku, ta je popsána v Příloze 3. Velká část mladých lidí, kteří se dříve nespořili pomocí třetího pilíře, si rychle uzavřela s penzijními fondy smlouvy o penzijním připojištění za starých podmínek do konce listopadu loňského roku. Na takto uzavřená penzijní připojištění se vztahují ještě staré podmínky spoření jako je garance nezáporného zhodnocení. Účastníkům penzijního spoření tímto způsobem říkáme účastníci transformovaných fondů.

Ovšem z ekonomického hlediska jsou výhodnější účastnické fondy (nově vzniklé), které nabízejí dynamičtější strategie investování s vyšším rizikem, ale zároveň s vyšší možností zhodnocení prostředků. Penzijní připojištění si většinou uzavíráme na dlouhodobější

časový horizont, a proto je pro nás výhodnější dynamičtější investování a tím tak možnost vyššího zhodnocení prostředků. Transformované fondy jsou více vhodné například pro současné penzisty, kteří si ještě chtějí spořit pomocí třetího pilíře krátkodobě.

V letošním roce také došlo ke zvýšení měsíčních úložek pro nárok na státní příspěvek. Je nutné spořit, alespoň 300 Kč měsíčně, tedy nejnižší částku, při které máme nárok na státní příspěvek. Zvýšením státního příspěvku se stát snaží motivovat obyvatelstvo, aby si na penzi spořili vyšší částky než dříve a aby tak naspořili celkově vyšší sumu při odchodu do penze než je tomu v současnosti.

Zároveň došlo ke změně výše nezdaniitelné částky u daně z příjmů fyzických osob. Maximální nezdaniitelná částka, o kterou si může poplatník snížit svůj daňový základ činí 12 000 Kč. Od sumy zaplacených pravidelných příspěvků na penzijní připojištění či doplňkové penzijní spoření si odečteme 12 000 Kč. Ještě v loňském roce si poplatníci od sumy zaplacených příspěvků odečítali pouze 6 000 Kč.

Problémem penzijní reformy je, že je pro velkou část obyvatelstva České republiky, nesrozumitelná.⁹ Přes 60 % obyvatelstva v loňském průzkumu odpovědělo, že penzijní reformě nerozumí. Více informací, o tom, kolik lidí penzijní reformě rozumí se nachází v Příloze 1. Vláda České republiky plánuje z tohoto důvodu spustit novou informační kampaň, která by měla princip fungování penzijní reformy přiblížit občanům České republiky.

⁹ Více informací, o tom, kolik lidí penzijní reformě rozumí se nachází v Příloze 1.

5 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat dopad nově zavedené penzijní reformy na české penzijní fondy, tedy na třetí pilíř. Bakalářská práce byla rozčleněna na pět částí, které zahrnovaly úvod a závěr.

Druhá kapitola práce popisovala penzijní systém, který fungoval před počátkem letošního roku a samotná teoretická východiska penzijní reformy.

Třetí kapitola byla zaměřena na konkrétní změny, které penzijní reforma přinesla třetímu pilíři. Jsou v ní uvedeny změny postavení penzijních fondů a jejich transformace na penzijní společnosti. Nově vzniklé účastnické fondy na rozdíl od původních (transformovaných) fondů již nemají povinnost garantovat svým klientům nezáporné zhodnocení prostředků a fond tak může nabídnout i dynamičtější investiční strategie. Ti, kteří zůstali účastníky penzijního připojištění za starých podmínek a vstoupili tak do tzv. transformovaných fondů to garantováno mají stále. Změnila se výše státních příspěvků a také minimální částka, kterou je nutno měsíčně spořit, abychom měli nárok na státní příspěvky. Další důležitou změnou je oddělení majetku penzijních fondů, tzn. že majetek klientů je oddělen od majetku akcionářů penzijních společností, což znamená nižší riziko pro klienty. Zároveň se účastníkům ve třetím pilíři změnily podmínky pro uplatnění daňové úlevy. Při účasti ve třetím pilíři máme nově možnost využít tzv. předdůchodu, aniž by se nám krátila výše penze.

Ve čtvrté kapitole je zobrazen vývoj zhodnocení jednotlivých penzijních fondů v České republice od roku 2000 až po konec roku 2012. Kapitola zároveň zahrnuje vývoj počtu účastníků jednotlivých fondů a obsah portfolií penzijních fondů. Je v ní také provedeno srovnání penzí při účasti v jednotlivých pilířích, při různých úrovních průměrných měsíčních příjmů. V závěru kapitoly jsou shrnuty dopady penzijní reformy na penzijní fondy a rovněž na obyvatelstvo.

Seznam použité literatury

Knižní literatura

FIALA, Tomáš, RUSÝ, Pavel a Peter ZBORNÍK. *Návrh penzijní reformy*. 1 vyd. Brno : Nakladatelství Cesta, 2012. 28 s. 978-80-905134-2-6.

KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI, a.s., 2007. 504 s. 978-80-7357-276-1.

MUSÍLEK, Petr. *Trhy cenných papírů*. 2 vyd. Praha : Ekopress, 2011. 520 s. 978-80-86929-70-5.

ŠÍDLO, Dušan. *Jak nás podvádějí aneb Pravda o finančním trhu a penzijní reformě*. 1. vyd. ČR : Šídlo Dušan, 2012. 208 s. 978-80-904345-2-3.

ŠULC, Jaroslav. *Penzijní připojištění*. 2 vyd. Praha : Grada, 2004. 196 s. 80-247-0772-1.

JÍLEK, Josef. *Finanční trhy*. 1 vyd. Praha : Grada, 1997. 528 s. 80-7169-453-9.

ŠVEJNA, Ivan a Martin CHREN. *Dochodková reforma po slovensky*. 1.vyd. Bratislava: Nadácia F. A. Hayeka, 2004. 91 s. 80-969098-0-0.

Internetové zdroje

AKTUÁLNĚ.CZ. *Penzijní reforma skončí fiaskem, ukazuje nový průzkum* [online].

AKTUÁLNĚ.CZ [7. 3. 2013]. Dostupné z:

<http://aktualne.centrum.cz/finance/penize/clanek.phtml?id=773335>.

AKTUÁLNĚ.CZ *Konkurence mezi novými penzijními fondy oslabuje* [online]. AKTUÁLNĚ.CZ

[20. 12. 2012]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/clanek.phtml?id=766767>.

ASOCIACE PENZIJNÍCH FONDŮ ČR. *Vybrané ekonomické ukazatele* [online]. APFČR

[2013]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/cs/vybrane-ekonomicke-ukazatele/>.

AWD. *Penzijní barometr: zájem o alternativy k II. pilíři penzijního systému roste* [online].

AWD [2013]. Dostupné z:

http://www.awdcr.cz/awdcz/cz/awd_home/aktualn_/penzijni_barometr.html.

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ . ČSSZ: *Náhradní doba pojištění* [online].

ČSSZ [2013]. Dostupné z: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/ucast-na-pojisteni/nahradni-doba-pojisteni.htm>.

ČESKÉ REFORMY. *Finanční barometr: Penzijní reformě rozumí jen 18 % lidí* [online].

ČESKÉ REFORMY [24. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.ceskereformy.cz/financni-barometr-penzijni-reforme-rozumi-jen-18-lidi/>.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Inflace – druhy, definice, tabulky* [online]. ČSÚ [2013].

Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/mira_inflace.

FINANCE CZ. *Výše příspěvku na penzijní připojištění* [online]. FINANCE CZ [26. 3.2013]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/duchody-a-davky/penzijni-pripojisti/abeceda-penzijniho-pripojisti/vyse-prispevku-na-penzijni-pripojisti/>.

FINANCE.CZ. *Důchodová reforma v Česku* [online]. FINANCE CZ [2013]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/duchody-a-davky/vse-o-duchodech/duchodova-reforma/>.

FINANČNÍ SPRÁVA. *Specializovaný finanční úřad a Centrální registr smluv* [online]. FINANČNÍ SPRÁVA [22. 11. 2012]. Dostupné z: http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/financni_sprava_16789.html?year=0.

GOLA, Petr. *Porovnání penze v závislosti na příjmu*. [online]. FINANCE.CZ [11. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/385263-porovnani-penze-v-zavislosti-na-prijmu>.

HOVORKA, Jiří. *Příspěvek na penzijní připojištění se mění. Spořte více* [online]. AKTUÁLNĚ [3. 1. 2013]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/finance/penize/clanek.phtml?id=766096>.

INVESTUJEME.CZ. *Slovenský důchodový systém v kostce* [online]. INVESTUJEME.CZ. [16. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/slovensky-duchodovy-system-v-kostce/>.

LABUDA, Tomáš. *Slovenský důchodový systém v kostce* [online]. INVESTUJEME [16. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/slovensky-duchodovy-system-v-kostce/>.

MATYÁŠ, Jaroslav. *V kuchyni penzijní společnosti: Co se děje s penězi klientů?* [online]. ČESKÁ TELEVIZE [3. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/220907-v-kuchyni-penzijni-spolecnosti-co-se-deje-s-penezi-klientu/>.

MĚŠEC. *Víme, že státní důchod stačit nebude. Stejně to neřešíme* [online]. MĚŠEC.CZ [12. 2. 2013]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/aktuality/vime-ze-statni-duchod-stacit-nebude-stejne-to-neresime/>.

MF DNES. *Penzijní připojištění má už více než pět milionů Čechů (MF DNES)* [online]. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ [18. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/14396>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MFSV: *Přínosy důchodové reformy* [online]. MPSV [2011]. Dostupné z: <http://duchodovareforma.mpsv.cz/cs/84>.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MFSV: *Manuál k důchodové reformě* [online]. MPSV [2013]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Duch_ref_w1_Manual-2013_pdf.pdf.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. MFČR: *Předdůchody pomohou překonat obtížnou životní situaci* [online]. MFČR [30. 5. 2012]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_ministerstva_70621.html?year=2012.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MFSV: *Státní příspěvek a jeho změna* [online]. MPSV [2011]. Dostupné z: <http://duchodovareforma.mpsv.cz/cs/80>.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. MFČR: *V Jihomoravském kraji žije asi 260. tisíc starobních důchodů, i zde vláda vysvětluje důchodovou reformu* [online]. MFČR [19. 2. 2013]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_76905.html.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. MFSV: *Výpočet výše důchodu* [online]. MPSV [2011]. Dostupné z: <http://duchodovareforma.mpsv.cz/cs/61>.

ODBOR 71. *Důchodové pojištění – kalkulačky* [online]. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ [2. 10. 2012]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/2435>.

SCHILLER, Jan. *Na hodnocení penzijní reformy je příliš brzy* [online]. TRHY.MĚŠEC [5. 12. 2012]. Dostupné z: <http://trhy.mesec.cz/clanky/na-hodnoceni-penzijni-reformy-je-prilis-brzy/>.

ŠIMÁNEK, Vít. *Penzijní reforma: Výši důchodu už teď ovlivníte* [online]. DENÍK.CZ [18. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/vysi-duchodu-uz-ted-ovlivnite-20130417.html>.

ŠVARC, David. *Důchodová reforma na Slovensku – inspirace pro ČR* [online]. MĚŠEC [26. 1. 2005]. Dostupné z: <http://www.mesec.cz/clanky/duchodova-reforma-na-slovensku-inspirace-pro-cr/>.

TN. TN: *Důchodový systém o třech pilířích* [online]. TN [8. 10. 2012]. Dostupné z: <http://tn.nova.cz/azpravy/zajimavosti/duchodovy-system-o-trech-pilirich.html>.

VEJVODOVÁ Alžběta a Matyáš Jaroslav. *Jak si vyšlapat cestu džunglí důchodových strategií a fondů* ČT.CZ [online]. ČESKÁ TELEVIZE.CZ [3. 4. 2013]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/220784-jak-si-vyslapat-cestu-dzungli-duchodovych-strategii-a-fondu/>.

Seznam zkratek

a.s.	Akciová společnost
AWD	Allgemeiner Wirtschaftsdienst (firma poskytující finanční poradenství)
CRS	Centrální registr smluv
ČR	Česká republika
DDS	důchodová správcovská společnost
EU	Evropská unie
Ipsos	Specializovaná společnost pro výzkumy
Kč	Koruna česká
mld.	Miliarda
OECD	Organizace pro světovou spolupráci a rozvoj
p.a.	Per annum
PF	Penzijní fond
PS	Penzijní společnost

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 3.5.2013

Eva Šoufalová
.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

- Příloha č. 1 Názor obyvatel České republiky na srozumitelnost penzijní reformy v loňském dubnu
- Příloha č. 2 Máte zájem vstoupit do druhého pilíře?
- Příloha č. 3 Penzijní reforma na Slovensku

Příloha č.1 Názor obyvatel České republiky na srozumitelnost penzijní reformy v loňském dubnu

Z výzkumu, který realizovala agentura Ipsos v dubnu 2012, vychází, že cca pro 18 % české populace je penzijní reforma, navržená Nečasovou vládou srozumitelná. Zbylá část populace uvedla, že je pro ně nesrozumitelná, čili nepochopitelná. 12 % lidí tvrdí, že penzijní reformu nedokáží posoudit a ohodnotit. Tato situace je znázorněna v grafu viz. níže.

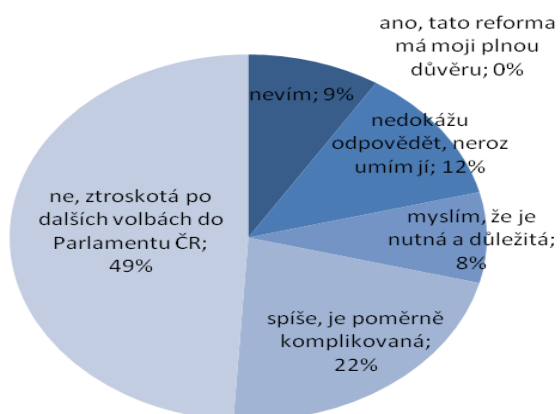
Zdroj: www.ceskereformy.cz (výzkum Ipsos), vlastní zpracování

Na otázku: „Myslíte si, že penzijní reforma má budoucnost?“. Odpovídalo skoro polovina lidí, že ne. Myslí si, že nevydrží přes další volby do Parlamentu České republiky. Takto odpovídalo 49 % dotázaných. Druhou nejčastější odpovědí, tedy odpovědělo tak 22 % respondentů, byla odpověď, že důchodová reforma je poměrně komplikovaná. 12 % lidí nedokázalo odpověď, jelikož reformě nerozumí. A pouhých 8 % si myslí, že penzijní reforma je opravdu důležitá a nutná. Šokující je, že žádný respondent neměl plnou důvěru v penzijní reformu.

Ovšem odborníci a ekonomové byli optimičtější. Pavel Kohout – ekonom uvedl: „Přesto si myslím, že reforma má šanci přežít – v tomto směru jsme optimista. Ani levicová vláda si nedovolí otevřeně ukrát lidem jejich naspořené peníze. Snad.“¹⁰

¹⁰ České reformy. *Finanční barometr: Penzijní reformě rozumí jen 18 % lidí* [online]. České reformy [24. 4. 2012]. Dostupné z: <http://www.ceskereformy.cz/financi-barometr-penzijni-reforme-rozumi-jen-18-lidi/>.

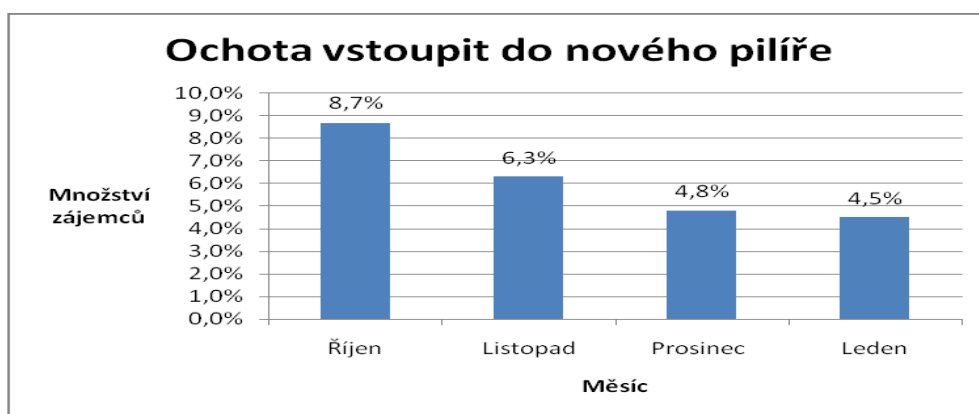
Myslíte si, že penzijní reforma má budoucnost (bude opravdu fungovat)?

Zdroj: www.ceskereformy.cz (výzkum společnosti Ipsos), vlastní zpracování

Příloha č. 2 Máte zájem vstoupit do druhého pilíře?

Z výzkumu, který provedla společnost Ipsos, jedná se o firmu provozující služby týkající se finanční poradenství, vychází, že zájem o nový penzijní systém klesl. Mladí lidé ve věku 18 až 24 let o nový druhý pilíř dokonce nejeví skoro vůbec zájem. Z prosincového výzkumu vychází, že obyvatelstvo v rozmezí 35 až 44 let má zájem o nový pilíř poměrně velký. Společnost AWD vydává každý měsíc zprávu o vývoji ochotě občanů být účastníky nového pilíře. Největší zájem o vstup do tohoto pilíře se dal vypočítat v srpnu loňského roku tj. 2012, nyní zájem být účastníky druhého pilíře slábne a slábne. Tuto situaci můžeme vidět v grafu.

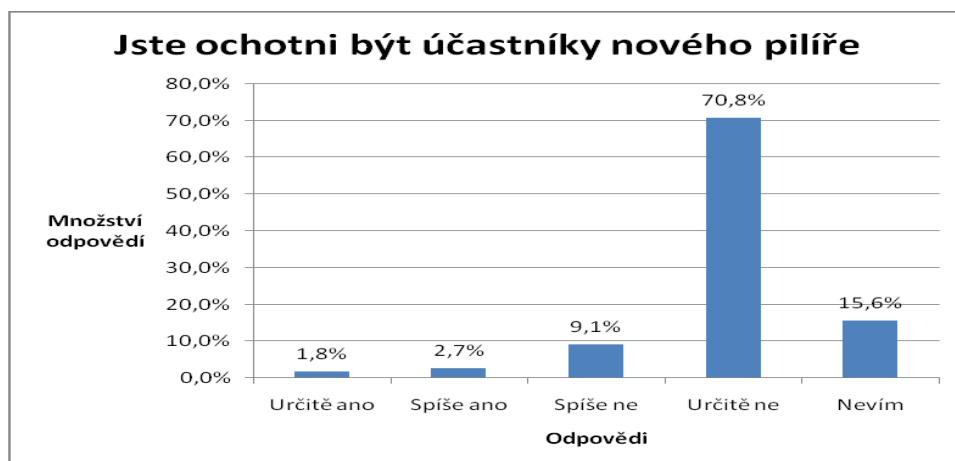
Zdroj: www.awdcr.cz, vlastní zpracování

Tomáš Rampula, hlavní analytik společnosti AWD, tvrdí: „Absence jakékoli státní kampaně a nepřipravenost penzijních společností na start důchodové reformy se přímo promítá do nezájmu občanů provést jednorázové zásadní rozhodnutí, které ovlivní celý jejich další život. K takovému rozhodnutí je třeba mít dostatek pochopitelných informací. Tyto informace občané nemají. Je evidentní, že stále více občanů nepovažuje parametry produktu, nazvaného II. pilíř, za natolik kvalitní, aby svoje celoživotní úspory vložili právě sem. Poptávka po jiných, výhodnějších možnostech zajištění se na penzi, roste stejně rychle, jako nezájem o II. pilíř.“¹¹

V Grafu můžeme vidět odpovědi na to, zda se občané České republiky chtějí účastnit nového pilíře.. Tento průzkum opět provedla společnost AWD letos v lednu. V grafu vidíme, že více jak $\frac{3}{4}$ tázaných určitě nechtějí být účastníky nového pilíře. 15,6 % nedokázalo na tuto

¹¹ AWD. *Penzijní barometr: zájem o alternativy k II. pilíři penzijního systému roste* [online]. AWD [2013]. Dostupné z: http://www.awdcr.cz/awdcz/cz/awd_home/aktualn_/penzijni_barometr.html.

otázku odpovědět. Zájemců o tento pilíř je opravdu málo, jistotu být účastníky pilíře má jenom 1,8 % a váhavých s odpovědí spíše ano je 2,7 % obyvatel. Tento průzkum společnost provedla na základě 949 dotázaných obyvatel České republiky.

Zdroj: www.awdcr.cz, vlastní zpracování

Příloha č.3 Penzijní reforma na Slovensku

Dřívější penzijní systém na Slovensku vycházel při výpočtu výše penze z pěti nejlépe placených odpracovaných let z poslední deseti let před odchodem do důchodu. A k tomu ještě maximální možná penze činila 9 200 Sk.

Zavedení penzijní reformy

Rozhodujícím faktorem byl věk obyvatel. První skupiny byla tvořena lidmi, kteří měli k 1. 1. 2005 16 let a méně, ti měli povinnost stát se účastníky druhého pilíře v okamžiku, kdy vstoupili do prvního zaměstnání. Tito zmínění odváděli částku ve výši 9 % z hrubé mzdy a 9 % penzijnímu fondu, které si zvolili.

U lidí, kteří měli 16 let a více, záleželo na jejich svobodném rozhodnutí, zda chtějí či nechtějí být účastníky druhého pilíře. Ti, kteří se rozhodli jimi být, museli tak vstoupit do pilíře nejpozději do 30. 6. 2006. Zvláštní výjimkou byly osoby, které v období od 1. 1. 2005 do 30. 6. 2006 měly statut studenta popřípadě nebyli zaměstnání. Jejich výhoda spočívala v tom, že mohli do pilíře vstoupit kdykoliv, ovšem do 30 dnů od doby, kdy nastoupili do zaměstnání.

Pro osoby, kterým chybělo do odchodu do důchodu 10 let a méně, nebylo výhodné do nového systému vstupovat. Samotné Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky na tuto skutečnost upozorňovalo. Příčinou této nevýhody byla skutečnost, že nejkratší možná doba spoření je 10 let, 18 popřípadě 20 let je doba, která bývá doporučována, jelikož po této době je vstup do pilíře prospěšný.

Byla také stanovena omezující podmínka, že pokud jedinec podepíše smlouvu s některým z penzijních fondů, nesmí se navrátit pouze k prvnímu pilíři. Ovšem jedenkrát ročně může změnit svůj penzijní fond.

I. pilíř důchodové reformy

První pilíř je obhospodařován sociální pojišťovnou, která působí od 1. 11. 1994. Náplní této sociální pojišťovny je zabezpečování důchodového a nemocenského pojištění. Důchodové pojištění patří mezi jedno z pěti druhů pojištění sociálního, které bylo 1. 1. 2004 zavedeno Zákonem o sociálním pojištění (461/2003). Dělíme jej na starobní a invalidní

pojištění. ¹²Starobním důchodem označujeme penzijní dávku, která je při splnění podmínek daných platnou legislativou, poskytována z důchodového pojištění. ¹³Cílem důchodového pojištění je zajistit pojištěnci příjmy ve stáří. Nárok na starobní penzi mají ti, kteří platili důchodové pojištění po dobu alespoň 15 let a zároveň se dožil doby, kdy má nárok na odchodu do penze. V dnešní době věk odchodu do důchodu u mužů 62 let (od roku narození 1946), u žen 62 let (od roku narození 1962). V ostatních zemích Evropské unie tato meze kolísá kolem 65 let.

Výpočet starobního důchodu na Slovensku

$$\text{PLOMBAL} \times \text{ODP} \times \text{ADH} = \text{měsíční důchod}^{14}$$

Při čemž ODP je časové období, neboli počet let, po které byl penzista pojištěný, tedy platil pojistné na důchodové pojištění sociální pojišťovně. ADH je současná aktuální částka, to je číslo dané sociální pojišťovnou a vyjadřuje celkovou výši penze. Tzv. průměrným osobním bodem je PLOMBAL. Jedná se číslo vyjadřující, kolikrát důchodce dosáhl vyššího platu, než byla výše jeho průměrného platu za dané roky po dobu, po kterou byl pojištěn.

II. pilíř důchodového systému

Obrovskou výhodou druhého pilíře je skutečnost, že se zabírají demografickým problémem. Budoucí penzisté se nesmí spoléhat na to, že pracující obyvatelstvo je všechny zvládne uživit. ¹⁵ Z tohoto důvodu mají možnost vstoupit do druhé pilíře. Druhý pilíř je možnost spoření si na vlastní důchody. Pilíř je zastoupen penzijními správcovskými společnostmi. V současnosti činí výše odvodů na důchodové pojištění 18 % z hrubé mzdy. Účastníci tohoto pilíře mají možnost volby vybrat si, zda celou tuto sumu darují současným důchodcům, tedy sociální pojišťovně, nebo jí věnují 9 %. A zbylých 9 % si budou spořit a spravovat sami na svých účtech avšak pomocí druhého pilíře. Fond růstový, vyvážený a konzervativní to jsou fondy, které mají být vytvořeny penzijními správcovskými

¹² Investujeme.cz. Slovenský důchodový systém v kostce [online]. Investujeme.cz. [16. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/slovensky-duchodovy-system-v-kostce/>.

¹³ Investujeme.cz. Slovenský důchodový systém v kostce [online]. Investujeme.cz. [16. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/slovensky-duchodovy-system-v-kostce/>.

¹⁴ Investujeme.cz. Slovenský důchodový systém v kostce [online]. Investujeme.cz. [16. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/slovensky-duchodovy-system-v-kostce/>.

¹⁵ Investujeme.cz. Slovenský důchodový systém v kostce [online]. Investujeme.cz. [16. 6. 2010]. Dostupné z: <http://www.investujeme.cz/slovensky-duchodovy-system-v-kostce/>.

společnostmi. Náplní těchto zmíněných penzijních fondů je zajištění prostředků v penzijním systému. Rozdíl mezi prvním a druhým pilířem spočívá v rozdílném zabezpečení důchodů.

Sama ministryně práce, sociálních věcí a rodiny paní Tomanová vytvořila dopis, který poslala občanům Slovenska. V tomto dopise zveřejnila ostrou kritiku na druhý pilíř. Vyjádřila svůj ostrý názor na tento pilíř. V dopise kritizovala vládu a zmínila se o tom, že výhody tento pilíř přináší pouze vládě. Ostrá kritika paní Tomanové vyvolala obrovský pokles poplatníků. Paní Tomanové se nelíbilo především to, že prostředky vložené do důchodcovských správcovských společností nejsou uloženy na vhodném místě. Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny po zveřejnění tohoto dopisu zredukovalo příležitosti vkládat prostředky občanů do důchodcovských správcovských společností.

III. pilíř důchodové reformy

Pod pojmem třetí pilíř slovenské důchodové reformy si můžeme představit doplňkové důchodové společnosti, které reprezentují tento dobrovolný pilíř. Účast v tomto pilíři je na dobrovolnosti občanů. Ti kteří se rozhodnout se třetího pilíře účastnit, tak získají od státu výhodu a to v podobě daňového zvýhodnění. Stát se snaží tyto dobrovolníky motivovat daňovým zvýhodnění, aby si spořili na penze. Třetí pilíř je doporučován těm, kteří chtějí, aby se v budoucnu jejich penze příliš nelišila od mzdy, kterou si vydělávali. Zároveň třetí pilíř zajistí účastníkům ochranu jejich budoucí penze před intervencemi státu. Záleží na rozhodnutí účastníků, kam své prostředky vloží, zda budou spořit pomocí doplňkového důchodového spoření investičního či kapitálového životního pojištění. Neopomenutelnou možností spoření v tomto pilíři je spoření pomocí účelových investic. Slovenská republika pomáhá těmto občanům, dává jim možnost snížit si svůj daňový základ, a to o výši naspořené sumy za daný rok. Nejvyšší možná částka, o kterou se dá daňový základ snížit činí 398,33 €. Podmínkou možnosti snížit si svůj daňový základ je skutečnost, že musí spořit alespoň do 55. Roku svého života, minimální doba spoření činí 10 let a prostředky nesmí být vyčerpány dříve než je stanovená doba.